

Diagnoza obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Goleszów

w ramach

Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Goleszów
na lata 2020-2030

Goleszów, luty 2021

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

1. Podstawa prawna	4
2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	5
2.1 Spójność dokumentu w skali makro	5
2.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy	8
3. Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy.....	11
3.1 Położenie gminy	11
3.2 Demografia	13
3.3 Pomoc społeczna	14
3.4 Kultura i edukacja	15
3.5 Rynek pracy	16
3.6 Przedsiębiorczość	17
3.7 Ochrona środowiska	18
3.8 Budżet gminy	19
4. Diagnoza obszaru zdegradowanego	20
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	20
4.1.1 Wyróżnione obszary statystyczne.....	22
4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego	24
4.1.3 Wyniki badania sondażowego.....	27
4.2 Sfera społeczna.....	36
4.3 Sfera gospodarcza	50
4.4 Sfera środowiskowa.....	53
4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	55
4.6 Sfera techniczna	61
4.7 Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	64

1. Podstawa prawna

Gminny Program Rewitalizacji to opracowany na podstawie Ustawy o rewitalizacji, a także przy uwzględnieniu *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministra Rozwoju z dn. 2 sierpnia 2016 r. wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do jego zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Przed opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Goleszów na lata 2020 - 2030 dokonano delimitacji, czyli wyznaczenia obszaru zdegradowanego na podstawie szczegółowych badań czynników mających wpływ na rozwój poszczególnych części gminy, badania sondażowego przeprowadzonego wśród mieszkańców, wywiadów, spotkania online (szczegółowe informacje w tym zakresie zostaną przedstawione w GPR). Natomiast proces delimitacji obszaru kryzysowego rozpoczęto od przeprowadzenia szczegółowych badań czynników mających wpływ na rozwój poszczególnych części gminy. Dla skutecznego przeprowadzenia tego procesu wykorzystano podział gminy na miejscowości, częściowo je modyfikując ze względu na występujące powiązania funkcjonalne części obszarów. Następnie dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek, co umożliwiło wskazanie obszaru znajdującego się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na odnotowywane negatywne zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Przyjęte założenia metodologiczne pozwoliły na delimitację obszaru kryzysowego. Jego powierzchnia i kształt wynikały z jednej strony z przeprowadzonej diagnozy, z drugiej były efektem ograniczeń określonych w ustawie precyzujących maksymalną liczbę ludności (30%) i powierzchni gminy (20%), które mogą zostać objęte GPR. W ramach diagnozy GPR przeprowadzono badanie sondażowe wśród mieszkańców gminy. W efekcie przeprowadzonych prac dokonano ostatecznej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, uznając za obszar zdegradowany obszar Goleszowa, a za obszar rewitalizacji – fragment obszaru zdegradowanego, ograniczający się do centrum miejscowości, nazwano go Goleszów - Centrum. Następnie prowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Goleszów.

2. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Goleszów na lata 2020-2030 został poddany analizie oraz kompleksowej weryfikacji w zestawieniu z kluczowymi dokumentami strategicznymi i operacyjnymi w skali makro i mikro. Zwrócić uwagę, należy na to, iż proces rewitalizacji, co do zasady ma wymiar lokalny i powinien kreować rozwój na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, a następnie pośrednio realizować cele i założenia programów na poziomie regionu i kraju.

2.1 Spójność dokumentu w skali makro

Niniejsze opracowanie jest w pełni zgodne z założeniami, priorytetami oraz celami artykułowanymi w poniżej zestawionych dokumentach.

Komplementarność z dokumentami na poziomie krajowym
Strategia Europa 2020
Strategia Europa 2020 obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety: • rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji • rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej • rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności
Dokument ten, określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej, przyjęty został przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Jego założeniem jest przezwyciężenie kryzysu finansowego w możliwie najkrótszym czasie oraz wzrost gospodarczy kraju. Cele i zadania: 1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki: • Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji • Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym • Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki • Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki • Stworzenie Polski Cyfrowej • Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state” • Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska 2. Równoważenia potencjałów rozwojowych regionów: • Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych • Rewitalizacja obszarów problemowych w miastach • Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego 3. Efektywność i sprawność państwa: • Stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej • Wzrost społecznego kapitału rozwoju
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
Cele i zadania: 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności

2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów
3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej
4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski
5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa
6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5). Strategia określa nowy model rozwoju – suwerenną wizję strategiczną, zasady, cele i priorytety rozwoju kraju w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym do 2020 r. oraz w perspektywie do 2030 r.

Cele i zadania:

1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną:
 - Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji
 - Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych
 - Przemiany strukturalne sektora
 - Nowe formy działania i współpracy
 - Nowoczesne instrumenty wsparcia
 - Trwałe zwiększanie stopy inwestycji i ich jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych
 - Zwiększanie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki
 - Zwiększanie towarów zaawansowanych technologicznie
2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony
 - Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
 - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy
 - Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów
 - Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe
 - Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
 - Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli
 - Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne- dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorstw
 - Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego
 - Cyfrowe państwo usługowe
 - Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne
 - Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe

Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej

Cel szczegółowy 1: Niskoemisyjne wytwarzanie energii

Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami

Cel szczegółowy 3: Rozwój zrównoważonej produkcji -obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo

Cel szczegółowy 4: Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności, obejmująca sektor transportu i handlu

Cel szczegółowy 5: Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji

Komplementarność z dokumentami na poziomie regionalnym

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”

Cel strategiczny A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej

- Cele operacyjne:
 - Konkurencyjna gospodarka
 - Innowacyjna gospodarka
 - Silna lokalna przedsiębiorczość

Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca

- Cele operacyjne:
 - Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych
 - Aktywny mieszkaniec
 - Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

Cel strategiczny C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

- Cele operacyjne:
 - Wysoka jakość środowiska
 - Efektywna infrastruktura
 - Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

Cel strategiczny D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym

- Cele operacyjne
 - Zrównoważony rozwój terytorialny
 - Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu
 - Nowoczesna administracja publiczna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych W Powiecie Cieszyńskim na lata 2018-2023

Cel operacyjny 1: Efektywny system pomocy społecznej

- 1.1 Monitorowanie istniejącej sieci domów pomocy społecznej
- 1.2 Rozwój i modernizacja bazy materialnej i organizacyjnej świadczącej usługi terapeutyczne, poradnictwa specjalistycznego i konsultacji

Cel operacyjny 2: Podniesienie jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców Powiatu Cieszyńskiego

- 2.1 Doskonalenie zawodowe kadr pomocowych jednostek organizacyjnych
- 2.2 Współpraca z sektorem rządowym, samorządowym i pozarządowym działającym w zakresie pomocy społecznej, wsparcia rodziny i pieczy zastępczej oraz rehabilitacji społecznej.

Cel operacyjny 3: Efektywny system pieczy zastępczej

- 3.1 Podejmowanie przedsięwzięć na rzecz rozwijania i wspierania systemu pieczy zastępczej
- 3.2 Promowanie rodzinnych form opieki nad dzieckiem, w tym dalszy rozwój sieci zawodowych rodzin zastępczych
- 3.3 Ewaluacja funkcjonujących placówek opiekuńczo wychowawczych typu socjalizacyjnego
- 3.4 Wspieranie usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Cel operacyjny 4: Wzmocnienie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym

- 4.1 Kształtowanie postaw prospołecznych sprzyjających kreowaniu środowiska przyjaznego osobom niepełnosprawnym
- 4.2 Integrowanie i inicjowanie działań różnych podmiotów w zakresie wzmocnienia wsparcia i uczestnictwa społecznego osób niepełnosprawnych
- 4.3 Likwidacja barier dająca możliwość równoprawnego uczestnictwa osobom niepełnosprawnym w życiu społecznym

Cel operacyjny 5: Tworzenie warunków do pełnego uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym

- 5.1 Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb starzejącego się społeczeństwa
- 5.2 Aktywizacja i kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych

Cel operacyjny 6: Profilaktyka i przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii

Cel operacyjny 7: Promocja zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego 2014 – 2020

Oś priorytetowa I Nowoczesna Gospodarka

Oś priorytetowa II Cyfrowe śląskie

Oś priorytetowa III Konkurencyjność MŚP

Oś priorytetowa IV Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna
 Oś priorytetowa V Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów
 Oś priorytetowa VI Transport
 Oś priorytetowa VII Regionalny rynek pracy
 Oś priorytetowa VIII Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy
 Oś priorytetowa IX Włączenie społeczne
 Oś priorytetowa X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna
 Oś priorytetowa XI Wzmocnienie potencjału edukacyjnego
 Oś priorytetowa XII Infrastruktura edukacyjna
 Oś priorytetowa XIII Pomoc Techniczna

Problematykę rewitalizacji uwzględniono w Osi priorytetowej X Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna, w ramach której zawarto następujące priorytety inwestycyjne tożsame z celami rewitalizacji wskazanymi w przedmiotowym dokumencie:

- Priorytet inwestycyjny 9a – Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych
- Priorytet inwestycyjny 9b - Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich

2.2 Opis powiązań GPR z dokumentami strategicznymi gminy

W wymiarze mikro Gminny Program Rewitalizacji Gminy Goleszów na lata 2020 - 2030 jest zgodny z następującymi dokumentami:

Komplementarność z dokumentami na poziomie lokalnym

Strategia Rozwoju Gminy Goleszów na lata 2016-2026

Misją gminy Goleszów przedstawioną w Strategii Rozwoju jest podnoszenie standardu życia mieszkańców, wzmocnianie swojej atrakcyjności dla biznesu oraz podnoszenie atrakcyjności turystycznej w harmonii i z wykorzystaniem posiadanych walorów oraz potencjału krajobrazowo-przyrodniczego.

Cel strategiczny I: Wzmocnienie integracji społecznej, rozwoju kulturalno-społecznego oraz potencjału ludzkiego

Cel operacyjny I.1.: Wzmocnienie więzi w lokalnych społecznościach poszczególnych miejscowości gmin

Cel operacyjny I.2: Integracja mieszkańców w grupach wiekowych oraz w grupach zainteresowań, w tym sportu

Cel operacyjny I.3: Ugruntowanie i rozbudowa oferty kulturowej o wymiarze lokalnym i ponadlokalnym

Cel operacyjny I.4: Przeciwdziałanie bezrobociu, wykluczeniu społecznemu, aktywizacja grup i jednostek zagrożonych

Cel strategiczny II: Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i warunków prowadzenia działalności gospodarczej i biznesu oraz wspieranie transformacji rolnictwa

Cel operacyjny II.1.: Podniesienie standardów obsługi przedsiębiorców i inwestorów

Cel operacyjny II.2.: Wspieranie mikroprzedsiębiorczości i aktywizacja zawodowa

Cel operacyjny II.3.: Wspieranie transformacji sektora rolniczego w kierunku agroturystyki oraz rolnictwa specjalistycznego, w tym bio-specjalistycznego, rozwój agroturystyki

Cel strategiczny III: Rozwój potencjału turystycznego, rekreacyjnego i sportowego gminy

Cel operacyjny III.1.: Rozbudowa bazy noclegowej.

Cel operacyjny III.2.: Rozbudowa oferty turystyczno-edukacyjnej.

Cel operacyjny III.3.: Rozbudowa oferty sportowo-rekreacyjnej.

Cel operacyjny III.4.: Aktywna promocja gminy oraz poprawa dostępu do informacji turystycznej

Cel strategiczny IV: Efektywne wykorzystanie środowiska i przestrzeni fizycznej, ochrona przyrody i krajobrazu

Cel operacyjny IV.1.: Odnowa struktury przestrzennej i przestrzeni ogólnodostępnych w centrach miejscowości.

Cel operacyjny IV.2.: Rozbudowa oraz modernizacja sieci dróg gminnych, poprawa jakości dróg powiatowych(współpraca), odbudowa komunikacji kolejowej

Cel operacyjny IV.3.: Rozwój odnawialnych źródeł energii

Cel operacyjny IV.4.: Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej

Cel operacyjny IV.5.: Ochrona i promocja, udostępnianie zasobów przyrodniczych, bioróżnorodność

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Goleszów

Cel główny: rozwój gospodarczy przy zachowaniu wyróżniających się walorów środowiska przyrodniczego i warunków zamieszkania.

Cele strategiczne i szczegółowe:

1. Aktywizacja gospodarcza

- tworzenie warunków dla rozwoju działalności gospodarczej (produkcyjnej, usługowej, turystyki)
- rozwój mieszkalnictwa
- poprawa warunków rozwoju rolnictwa

2. Nowoczesna infrastruktura

- rozwój infrastruktury społecznej
- rozwój kultury
- rozwój opieki zdrowotnej i społecznej
- stworzenie warunków do aktywnego wypoczynku i rekreacji
- rozwój infrastruktury drogowej i technicznej
- poprawa funkcjonowania systemu wodociągowego i układu komunikacyjnego
- rozwój i poprawa funkcjonowania systemu zaopatrzenia w energię elektryczną
- pełne wyposażenie gminy w zorganizowany system odbioru ścieków
- rozwój lokalnych, odnawialnych źródeł energii

3. Atrakcyjne środowisko i ład przestrzenny

- poprawa stanu środowiska przyrodniczego oraz stanu sanitarnego środowiska
- ochrona wartości przyrodniczych i zasobów naturalnych
- poprawa stanu środowiska kulturowego oraz ochrona wartości kulturowych i krajobrazowych
- harmonijny i racjonalny rozwój zabudowy
- poprawa ładu przestrzennego jednostek osadniczych

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Goleszów

Jako cel nadrzędny redukcji zanieczyszczeń na terenie omawianej gminy wyznacza się: „Poprawę warunków życia mieszkańców wraz z rozwojem gospodarczym Gminy Goleszów przy założeniu niskoemisyjności realizowanych działań”.

Dla wyznaczenia i w celu pogrupowania konkretnych zadań inwestycyjnych wyodrębniono 6 celów szczegółowych w zakresie 6 sektorów:

Cel I: Poprawa poprzez działanie systemowe;

Cel II: Zmniejszenie energochłonności budynków mieszkalnych;

Cel III: Zmniejszenie energochłonności budynków użyteczności publicznej;

Cel IV: Sprawny i energooszczędny transport;

Cel V: Poprawa stanu infrastruktury technicznej;

Cel VI: Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Goleszów na lata 2016-2020

Gmina Goleszów zapewnia mieszkańcom warunki rozwoju, zaspokaja ich potrzeby oraz przeciwdziała zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego.

Cel strategiczny 1.: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.

- Zapewnienie osobom ubogim bezpieczeństwa socjalnego
- Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ograniczanie dyskryminacji ze względu na płeć w obszarze rynku pracy
- Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.

Cel strategiczny 2.: Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.

- Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania.
- Wsparcie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy w rodzinie.
- Pomoc dzieciom i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju.

- Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia

Cel strategiczny 3.: Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.

- Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki.
- Ograniczenie skutków niepełnosprawności, aktywizacja osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny 4.: Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie.

- Przeciwdziałanie przestępczości, w tym wśród nieletnich.
- Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców.

Cel strategiczny 5.: Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego.

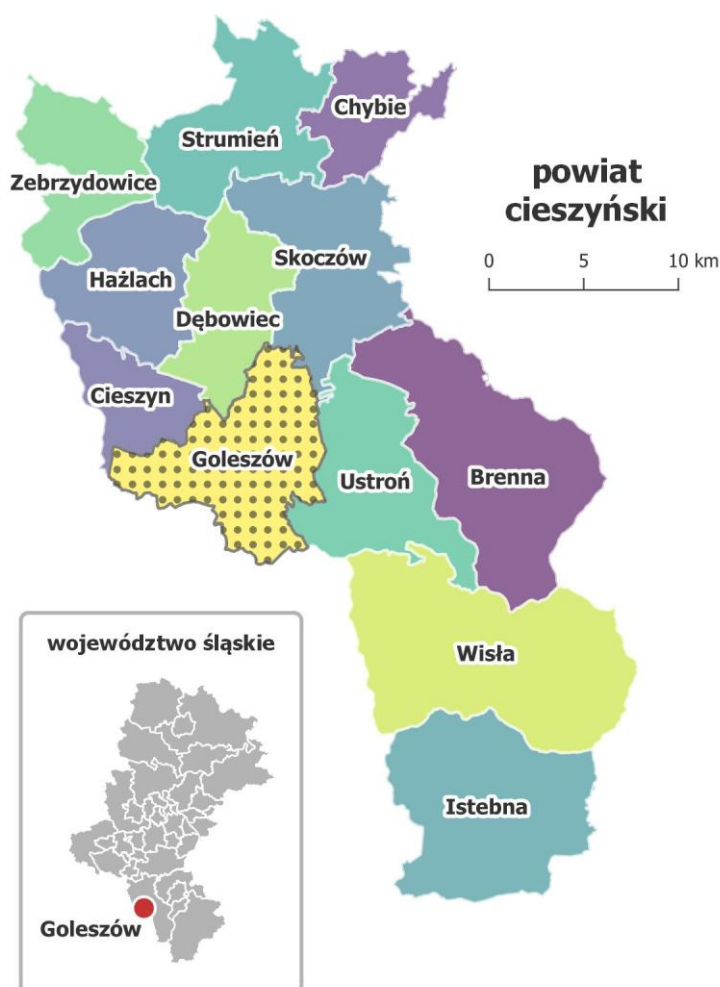
- Doskonalenie kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej.
- Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

3. Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy

3.1 Położenie gminy

Gmina Goleszów jest gminą wiejską, położoną w południowej części województwa śląskiego, w powiecie cieszyńskim. Zajmuje powierzchnię 65,89 km². Od północy graniczy z miastem Cieszyn oraz gminami Dębowiec i Skoczów, od wschodu z miastem Ustroń, od zachodu i południa z Republiką Czeską (gminy: Nýdek, Vendryně, Třinec, Český Tešín).

Rysunek 1 Położenie Gminy Goleszów w regionie

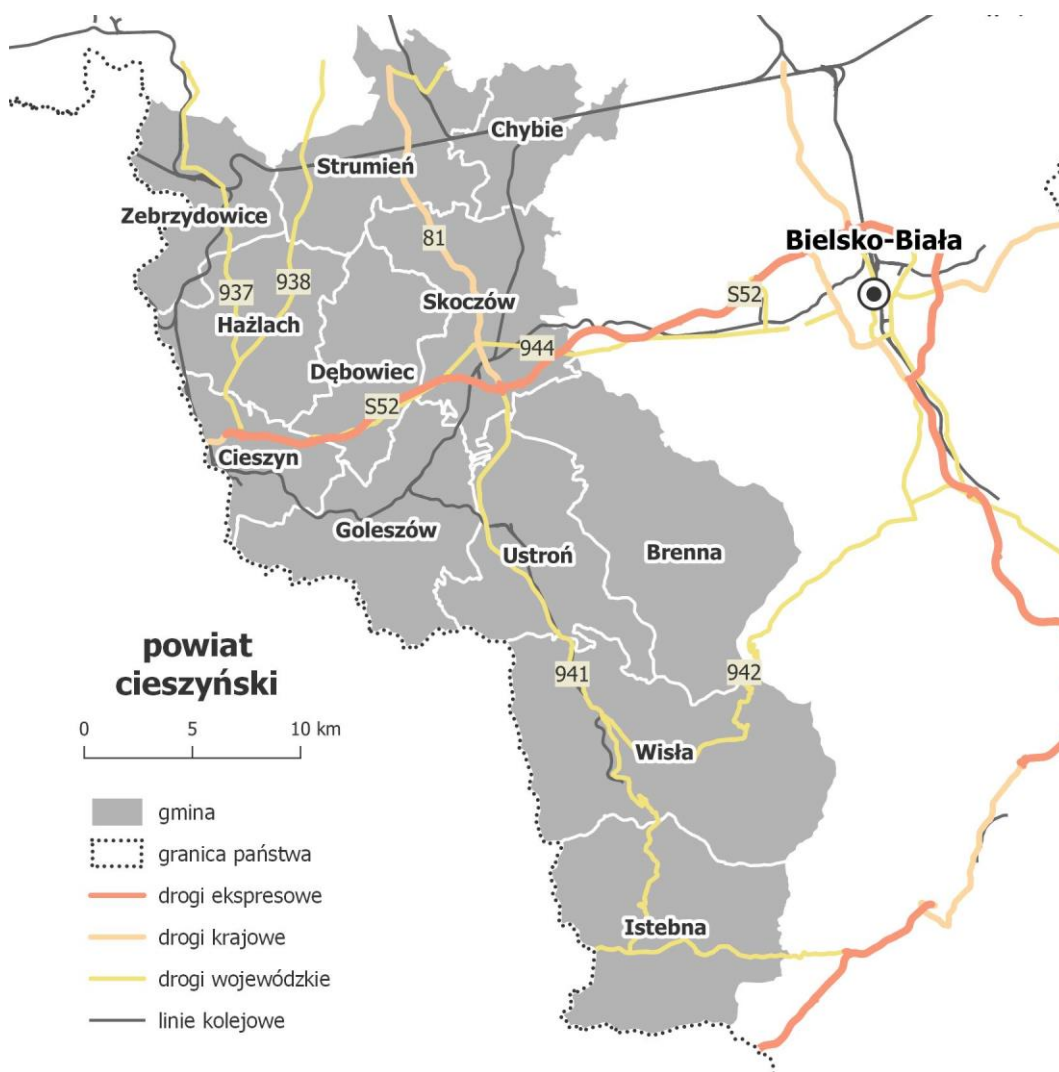

Źródło: opracowanie własne

Gmina Goleszów jest położona wzdłuż ruchliwej drogi powiatowej łączącej Cieszyn z Ustroniem. Układ drogowy gminy tworzy sieć dróg i ulic podzielonych według pełnionych funkcji na następujące kategorie:

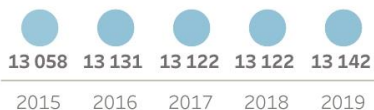
- drogi powiatowe, o łącznej długości ok. 47 km,
- drogi gminne, o łącznej długości ok. 121 km,
- drogi bez określonej kategorii, o łącznej długości ok. 20 km.

Na terenie gminy znajduje się drogowe przejście graniczne w Lesznej Górnej, co powoduje, że przez teren gminy przemieszcza się wielu turystów. Podróże te mają jednak charakter tranzytowy, a ich celem często są pobliskie miejscowości turystycznej, takie jak Ustroń, Wisła czy miejscowości położone w Czechach i na Słowacji. Na terenie gminy zlokalizowane jest także drogowe przejście graniczne Puńców-Kojkovice, które w przeszłości funkcjonowało w ramach małego ruchu granicznego. Nie odgrywa ono tak ważnej roli w ruchu tranzytowym jak przejście w Lesznej Górnej i jest wykorzystywane przede wszystkim przez pracujących w Czechach mieszkańców Puńcowa i Dziegielowa. Przez gminę przebiegają linie kolejowe 190 na odcinku Goleszów-Cieszyn oraz 191 Goleszów-Wisła Głębce, które aktualnie są modernizowane.

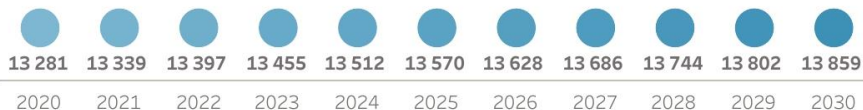

DEMOGRAFIA

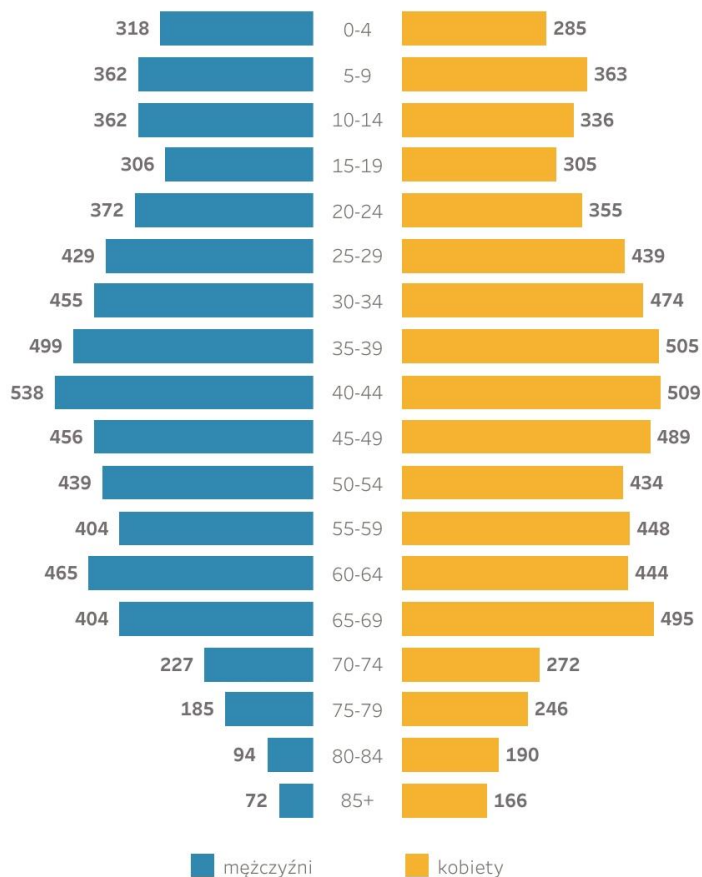
Stan ludności

Prognoza ludności

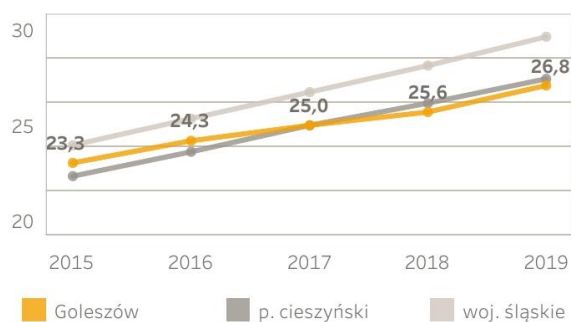
Piramida wieku i płci (2019 r.)

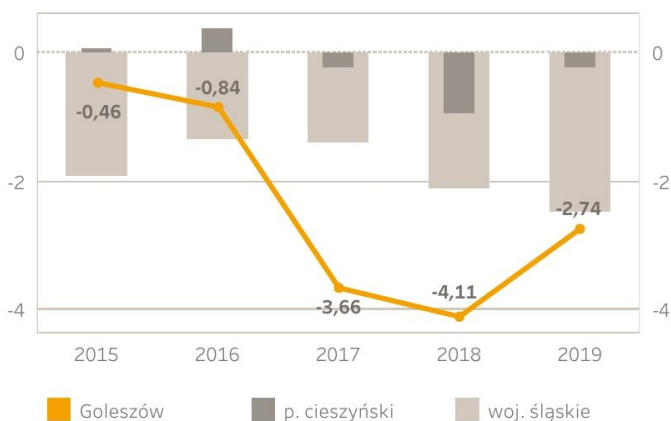
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi

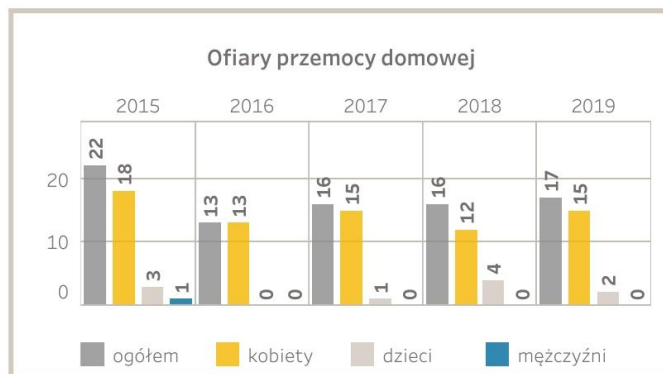
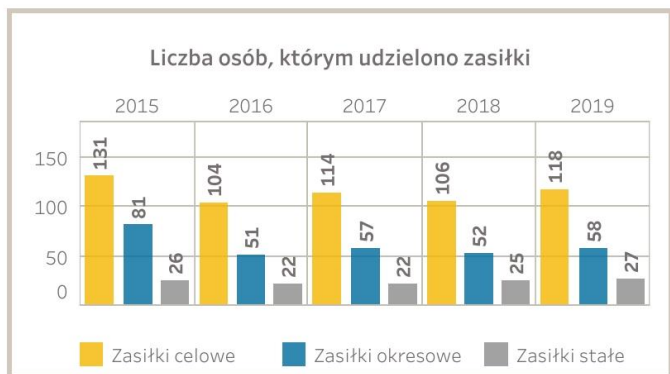
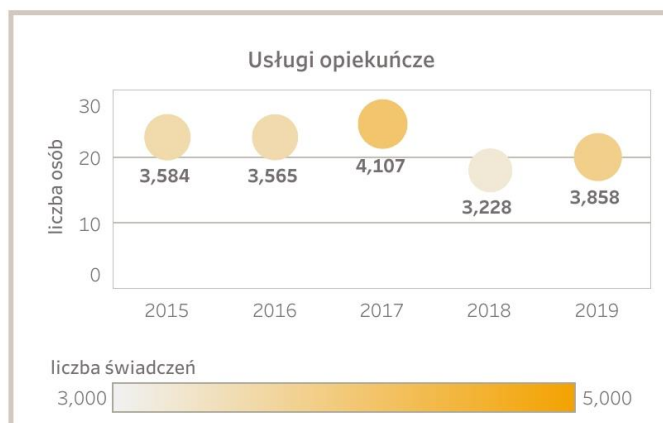
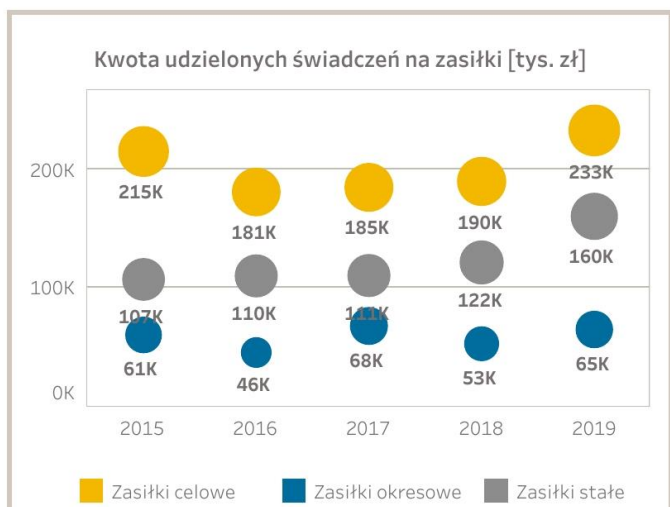
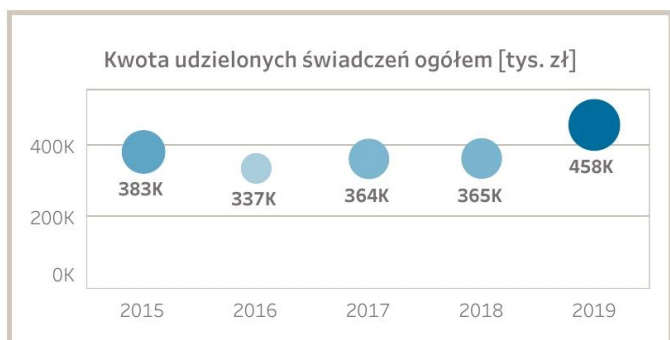
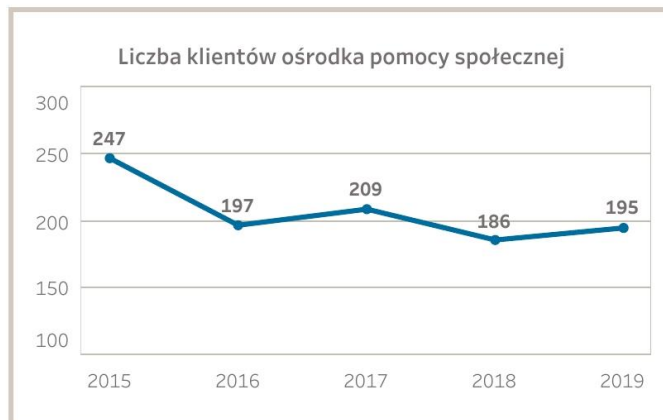
Przyrost naturalny na 1000 ludności

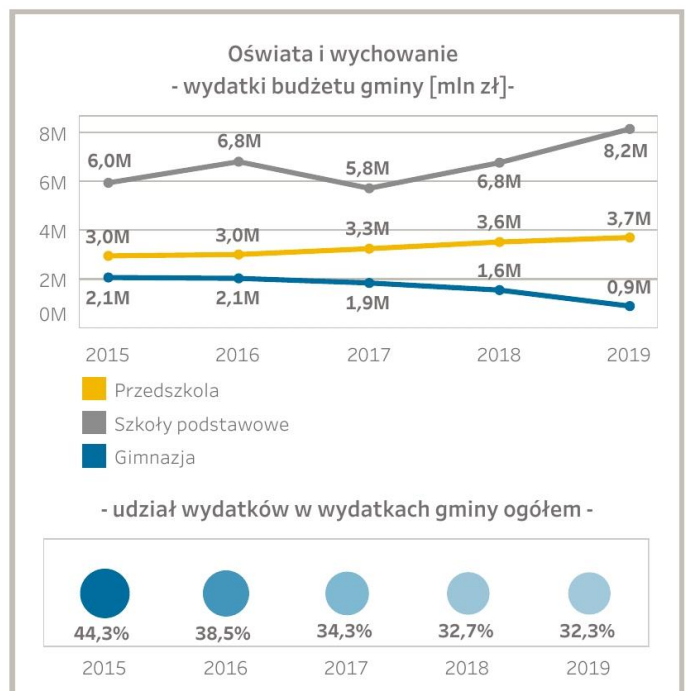
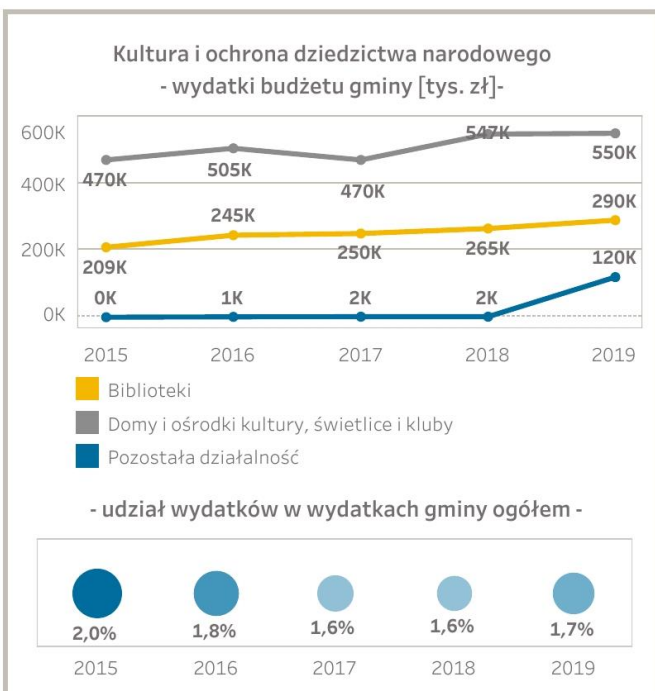
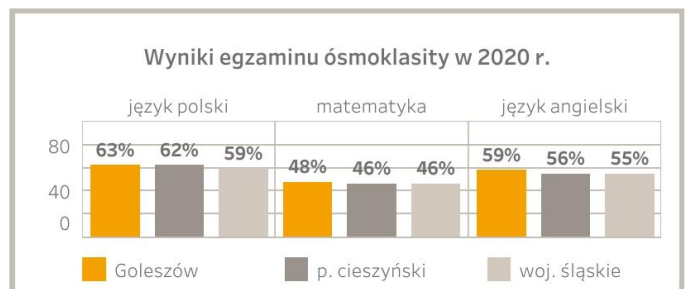
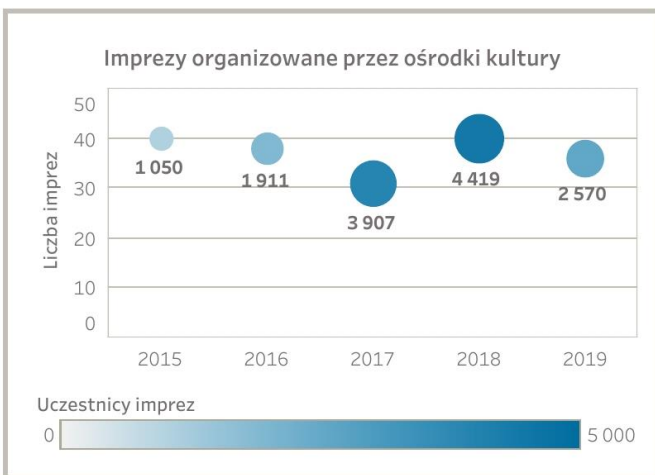
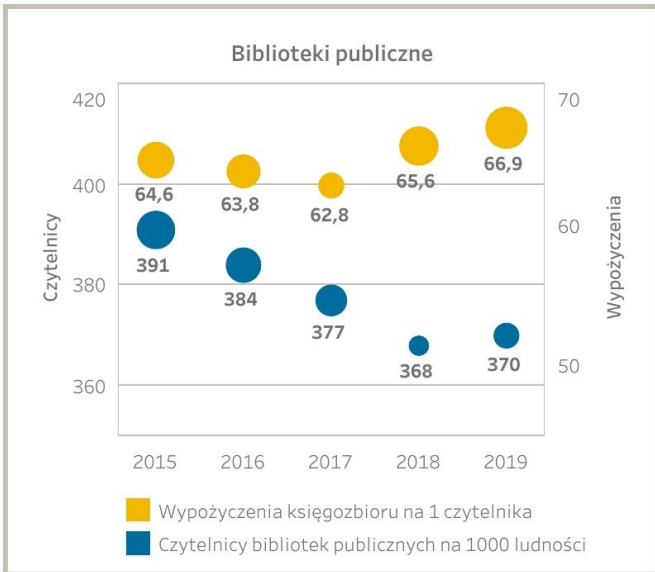
Saldo migracji na 1000 osób

POMOC SPOŁECZNA

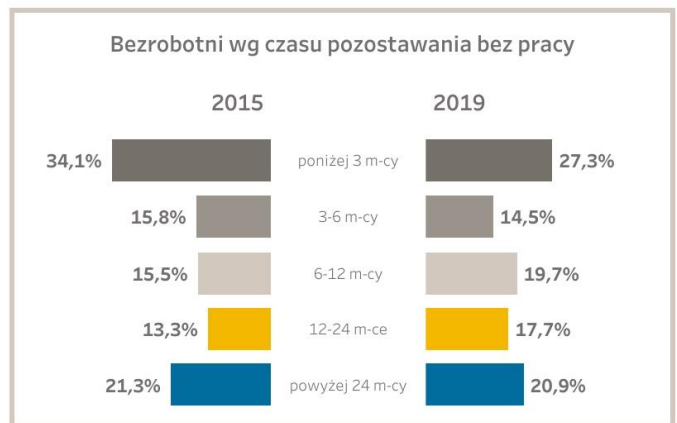
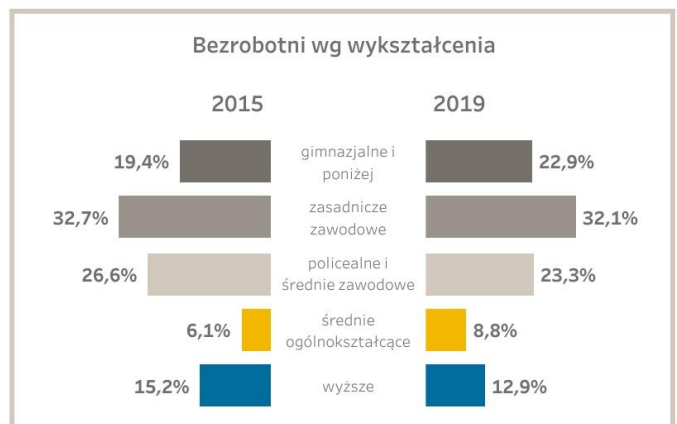
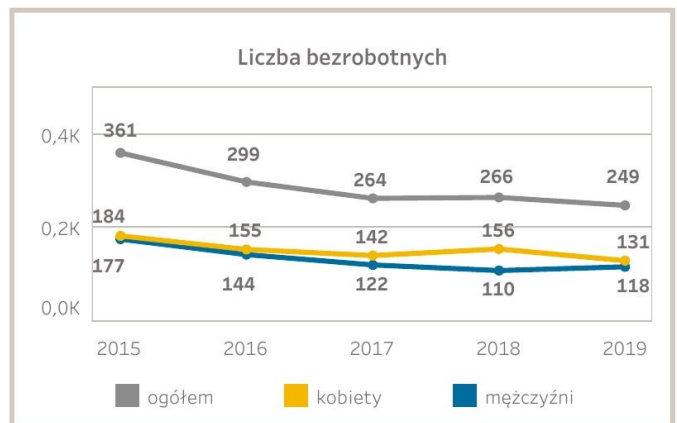
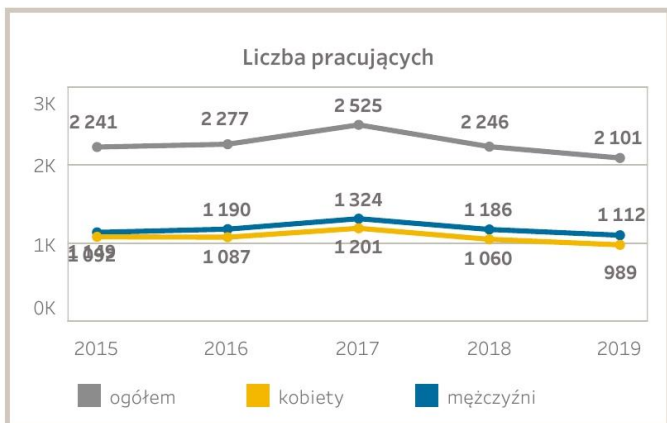
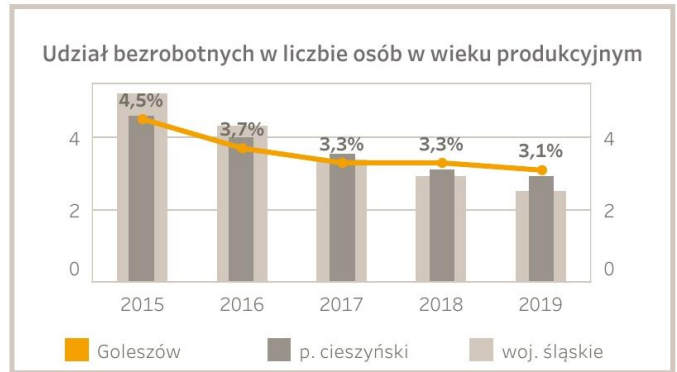
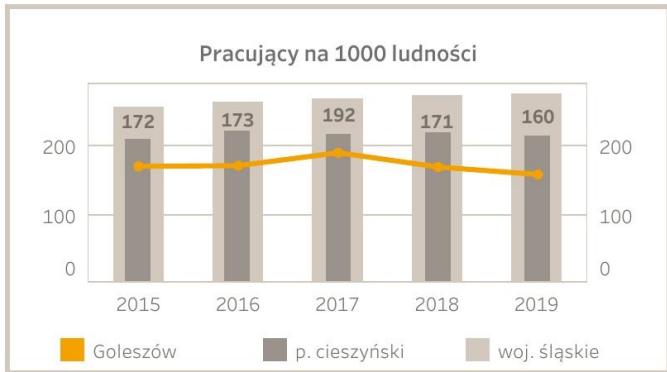

KULTURA I EDUKACJA

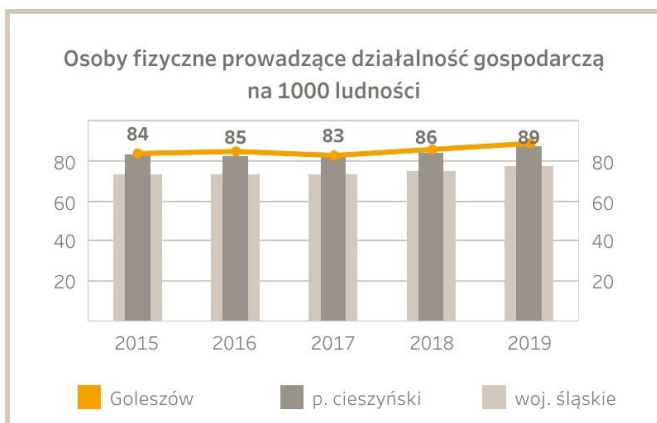
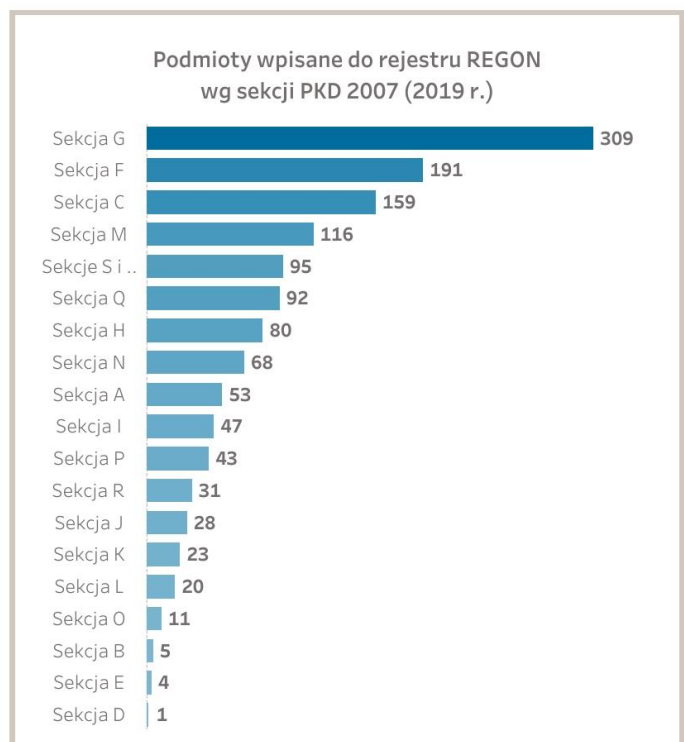
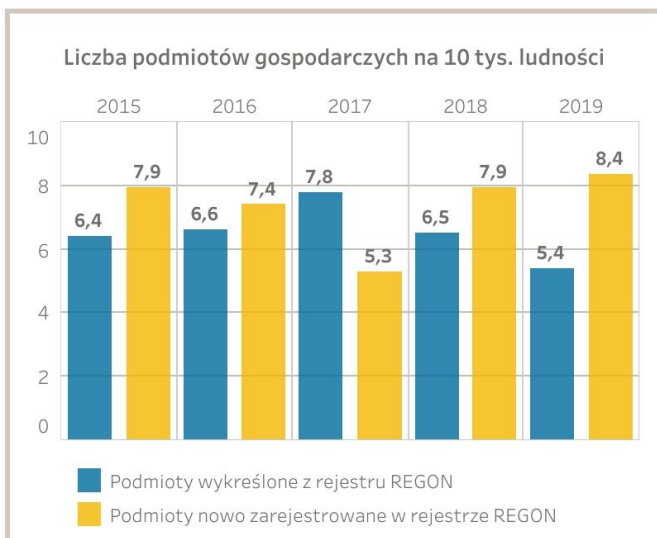
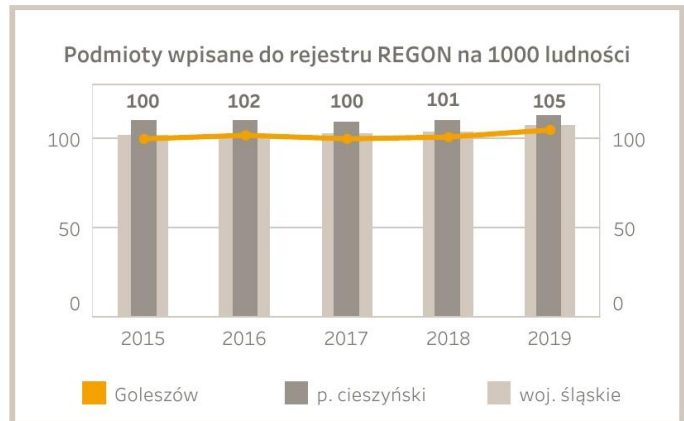
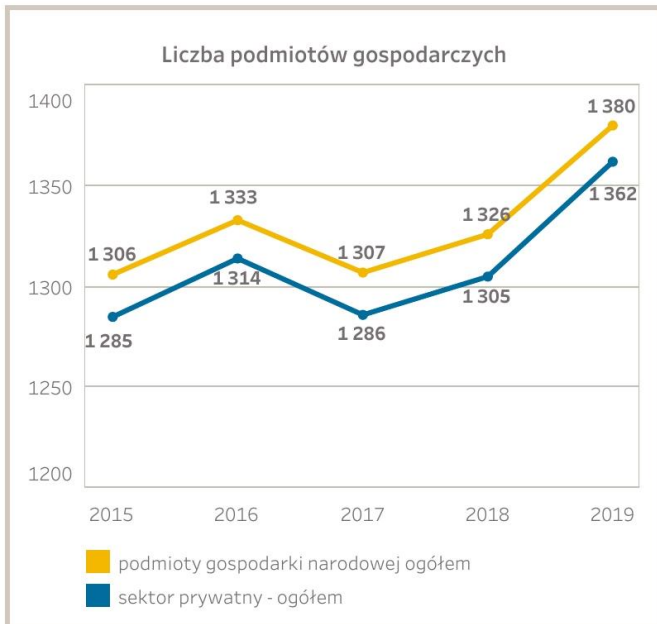

źródło danych: GUS BDL 2015-2019, <https://mapa.wyniki.edu.pl/>

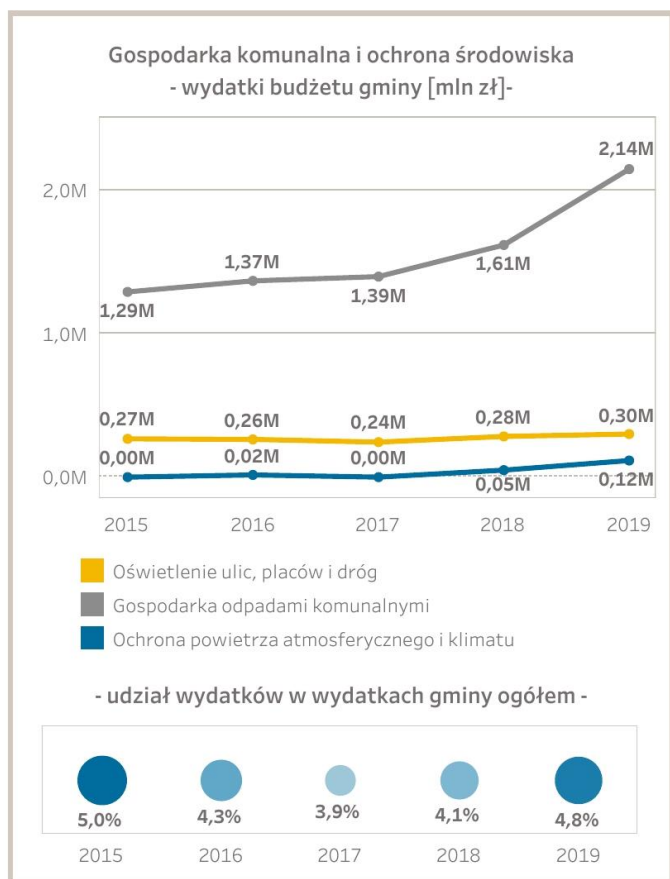
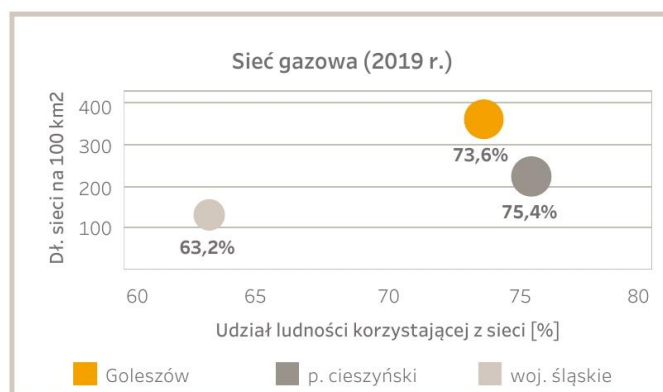
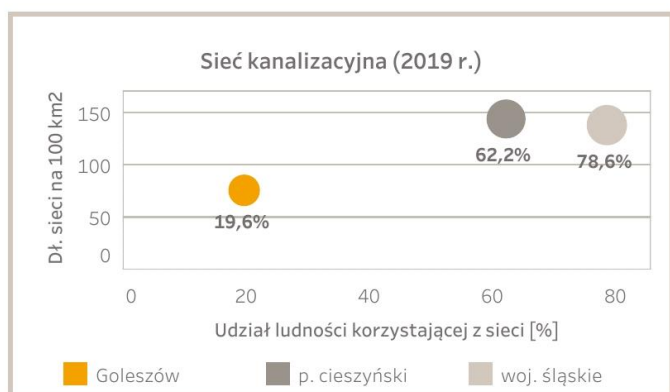
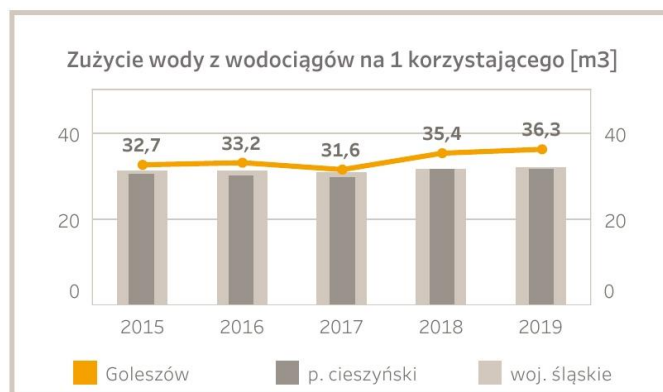
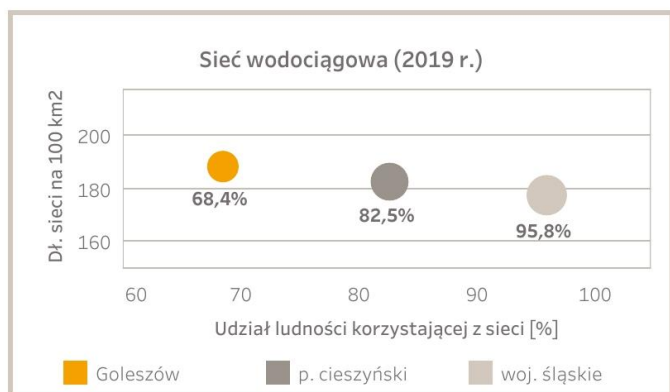
RYNEK PRACY

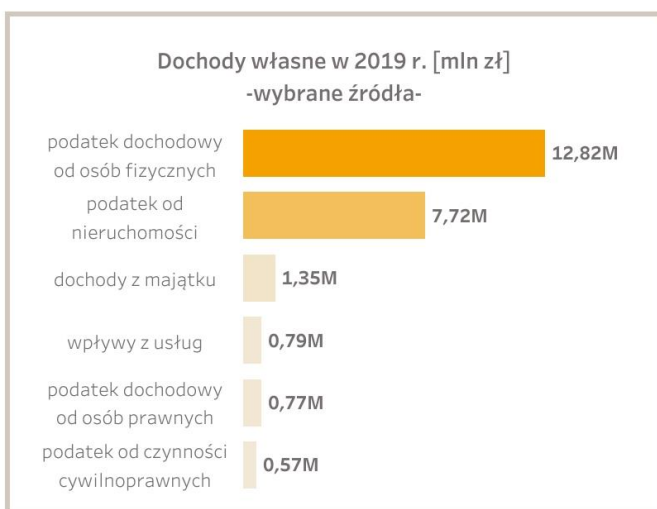
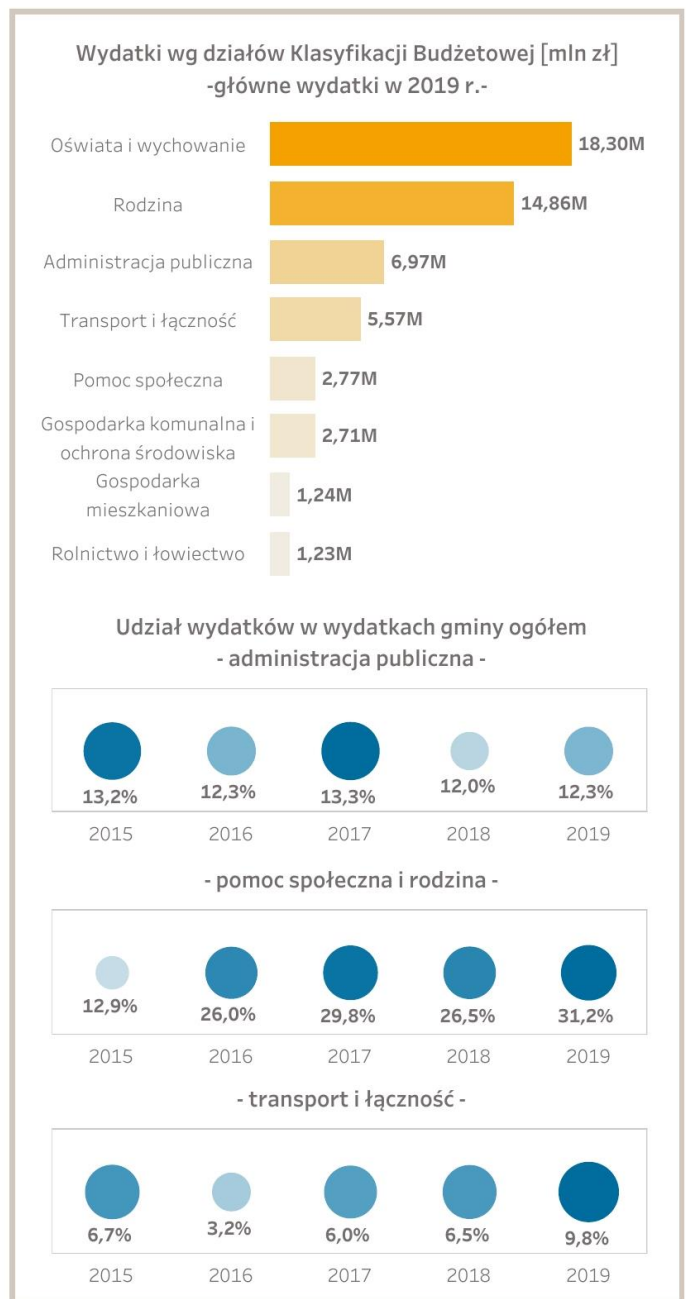
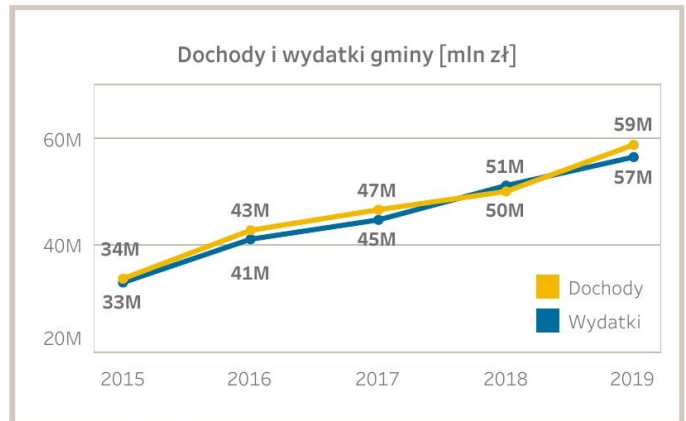
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

OCHRONA ŚRODOWISKA

BUDŻET GMINY

4. Diagnoza obszaru zdegradowanego

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Goleszów na lata 2020-2030 jest dokumentem strategicznym o charakterze lokalnym. Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji. Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Przyjęta w tym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Goleszów zakładała w głównej mierze oparcie się na szczegółowych (w większości mierzalnych) zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, z zakresu poziomu przestępczości, odnotowanych zdarzeń, pomocy społecznej, rynku pracy), gospodarczej (z zakresu przedsiębiorczości), środowiskowej (jakości powietrza atmosferycznego, poziomu natężenia hałasu), przestrzennej (z zakresu dostępności do usług, relacji przestrzennych) i technicznej (poziomu degradacji infrastruktury technicznej, jakości infrastruktury drogowej) na danym obszarze. Taki dobór czynników pozwolił na obiektywny dobór i selekcję jednostek, na których kumuluje się największa liczba czynników degradujących. W pierwszej fazie realizacji badania zastosowano metodę analizy danych zastanych (desk research), która opierała się na zgromadzeniu i wstępnej analizie danych statystycznych. Zebrany materiał przeanalizowany został pod kątem jakości, rzetelności oraz przydatności w dalszych analizach. Dopiero po wyselekcjonowaniu rzetelnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza desk research, obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych zidentyfikowanych i uznanych za istotne dla procesu badawczego. W opracowaniu zastosowano dwa podejścia bazujące na analizie danych zastanych: statystyczne i przestrzenne. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone w pliku, a następnie poddane analizie i przetworzone na cele niniejszego opracowania. Z kolei w ujęciu przestrzennym posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych jednostek strukturalnych (urbanistycznych). Nie pominięto również metody badań jakościowych, wykorzystania narzędzi badawczych tj. ankieta. Z uwagi na szerokie spektrum problemów społecznych oraz różne jednostki miary pozyskanych danych, w badaniu sfery społecznej zastosowano normalizację zmiennych. Dokonano podziału wybranych zmiennych X ze względu na rolę, jaką odgrywają w kształtowaniu się rozważanego zjawiska, czyli określono czy rozwój ten stymulują, czy też hamują. W tym kontekście wyróżniono stymulanty i destymulanty. Zmienna X_j jest:

- stymulantą, gdy wzrost jej wartości jest korzystny z punktu widzenia rozwoju zjawiska złożonego,
- destymulantą, gdy z punktu widzenia rozwoju zjawiska złożonego korzystne są jej malejące wartości.

Sposobem normalizacji zmiennych była standaryzacja, która polega na odniesieniu wartości wskaźnika do jego wartości maksymalnej w grupie analizowanych czynników. Po standaryzacji wartości wszystkich zmiennych są niemianowane. Standaryzacja powoduje ujednoczenie wszystkich zmiennych ze względu na ich zmienność i położenie, ponieważ dla zmiennych standaryzowanych średnia arytmetyczna wynosi zero, a wariancja oraz odchylenie standardowe są równe 1. Opracowane dane zwizualizowano, opracowując dla każdego z obszarów kartogram. W kolejnym kroku opracowano syntetyczny wskaźnik degradacji społecznej.

Podstawowym celem sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji w gminie Goleszów jest zidentyfikowanie obszaru o największej koncentracji negatywnych zjawisk, a następnie podjęcie działań, które będą sprzyjały wyprowadzeniu ze stanu kryzysu i zapewnią warunki do dalszego rozwoju.

Obszary deficytowe były wyznaczone z uwzględnieniem kryteriów (zmiennych) przede wszystkim społecznych, a w następnej kolejności pozaspołecznych, tj. gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych i technicznych. Ujmując rzecz chronologicznie, delimitacja obejmowała następujące etapy:

- I. Podzielenie terenu gminy Goleszów na mniejsze jednostki strukturalne (urbanistyczne), według jasnego kryterium spójności społeczno - terytorialnej oraz administracyjnej
- II. Wybór kryteriów (zmiennych) delimitacji
- III. Przeprowadzenie szczegółowej analizy wskaźnikowej w zakresie spraw/problemów społecznych w wyodrębnionych jednostkach porównawczych (badanie ilościowe). Efektem tego etapu było wyodrębnienie jednostek o szczególnym nasileniu problemów społecznych (metoda: analiza danych zastanych, pozyskanych z Urzędu Gminy Goleszów, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Komisariatu Policji w Ustroniu oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie), normalizacja danych zastanych (standaryzacja), opracowanie syntetycznego wskaźnika degradacji społecznej
- IV. Przeprowadzenie analizy jednostek porównawczych pod kątem nasilenia problemów gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych (badanie ilościowe i jakościowe). Analizę czynników środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych przeprowadzono poprzez przedstawienie poszczególnych czynników w skali jakościowej. Uzyskane wyniki stanowiły podstawę do wyłonienia obszaru, który zostanie poddany rewitalizacji

- V. Wyodrębnienie jednostek porównawczych, które cechują się najwyższym stopniem zdegradowania - w wymiarze społecznym i tzw. pozaspołecznym (w aspektach gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcyjnym i technicznym)
- VI. Wyodrębnianie obszaru rewitalizacji - o szczególnym nasileniu problemów społecznych, uwzględniające ustawowe wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni - maksymalnie 20% powierzchni gminy - oraz ludności - maksymalnie 30% wszystkich zamieszkujących gminę
- VII. Analiza pogłębiona wybranego obszaru rewitalizacji zakończona analizą SWOT.

4.1.1 Wyróżnione obszary statystyczne

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji wyznaczono na podstawie wielokryterialnej diagnozy, której poddany został obszar całej gminy. Dla skutecznego przeprowadzenia diagnozy i badania ankietowego wykorzystano metodę jednostek strukturalnych (urbanistycznych), tj. podziału gminy na miejscowości, częściowo je modyfikując ze względu na występujące powiązania funkcjonalne części obszarów. Podział taki zastosowany został również w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Gminy Goleszów. W ramach diagnozy wyróżniono w gminie 9 obszarów statystycznych, które stanowią swoiste, spójne i odrębne jednostki, w znaczeniu społecznym, przestrzenno -funkcyjnym i topograficznym.

Tabela 1 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach programu rewitalizacji

Lp.	Obszar	Powierzchnia [ha]	Liczba mieszkańców (miejsce zameldowania 2019 r.)
1	Bażanowice	380,79	1 237
2	Cisownica	958,13	1 685
3	Dzięgielów	814,89	1 358
4	Godziszów	555,56	619
5	Goleszów	1 209,54	4 296
6	Kisielów	336,95	706
7	Kozakowice	394,11	740
8	Leszna Górna	917,13	522
9	Puńców	1 021,40	1 647
Gmina Goleszów		6 588,50	12 810

Źródło: opracowanie własne

Poniższa grafika prezentuje podział gminy Goleszów na wskazane obszary statystyczne.

Rysunek 2 Jednostki statystyczne w ramach GPR Gminy Goleszów na lata 2020 – 2030

Źródło: opracowanie własne

4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszaru zdegradowanego

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru 20 zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 2 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
SFERA SPOŁECZNA	1	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą urodzeń a zgonów na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	2	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej różnicę pomiędzy liczbą zameldowań a wymeldowań na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	3	Liczba mieszkańców wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców wieku przedprodukcyjnym	Wskaźnik określający poziom kapitału ludzkiego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie osób w wieku przedprodukcyjnym na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	4	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	5	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Zmienna skategoryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komisariat Policji w Ustroniu
	6	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących zdarzeń drogowych. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Komisariat Policji w Ustroniu

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
	7	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę udzielonych świadczeń. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS Goleszów
	8	Liczba usług opiekuńczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej uwzględniający liczbę usług opiekuńczych. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS Goleszów
	9	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze z punktu widzenia przemocy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Źródło danych: GOPS Goleszów
	10	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. Źródło danych: Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie
SFERA GOSPODARCZA	11	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów, rejestr CIDG
	12	Stosunek podmiotów nowozarejestrowanych do wyrejestrowanych	Wskaźnik skupiający się na kondycji lokalnej gospodarki. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej stosunek liczby podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów, rejestr CIDG
SFERA ŚRODOWISKOWA	13	Jakość powietrza atmosferycznego	Wskaźnik obrazujący obszary z największymi potrzebami środowiskowymi. Zmienna skategoryzowana na podstawie oceny jakościowej. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów

Kategoria	Lp.	Wskaźnik	Opis
	14	Poziom natężenia hałasu	Wskaźnik skupiający się na ocenie poziomu natężenia hałasu. Zmienna skategoryzowana, oceniana jakościowo w zależności od uciążliwości powstałej na skutek istniejącej infrastruktury drogowej i transportu. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	15	Dostępność terenów zielonych	Wskaźnik obrazujący dostępność terenów zielonych. Zmienna skategoryzowana, oceniana jakościowo na podstawie obecności otwartych terenów. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	16	Dostępność komunikacyjna	Wskaźnik skupiający się na ocenie jakości poziomu obsługi komunikacyjnej. Zmienna skategoryzowana. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	17	Dostępność placówek szkolnych i przedszkolnych	Wskaźnik skupiający się na ocenie dostępności różnorodnych placówek szkolnych. Zmienna skategoryzowana na podstawie liczby istniejących placówek szkolnych funkcjonujących na danym obszarze. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	18	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru	Wskaźnik skupiający się na ocenie występujących barier urbanistycznych, które utrudniają rozwój nowych funkcji. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
SFERA TECHNICZNA	19	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Wskaźnik opisujący poziom degradacji infrastruktury technicznej, w tym obiektów użyteczności publicznej. Zmienna skategoryzowana na podstawie oceny jakościowej. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów
	20	Jakość dróg	Wskaźnik opisujący stan i jakość infrastruktury drogowej. Zmienna skategoryzowana na podstawie oceny jakościowej. Źródło danych: Urząd Gminy Goleszów

Źródło: opracowanie własne

Powyżej wymienione zmienne zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach oraz szczegółowo omówione i zwizualizowane.

4.1.3 Wyniki badania sondażowego

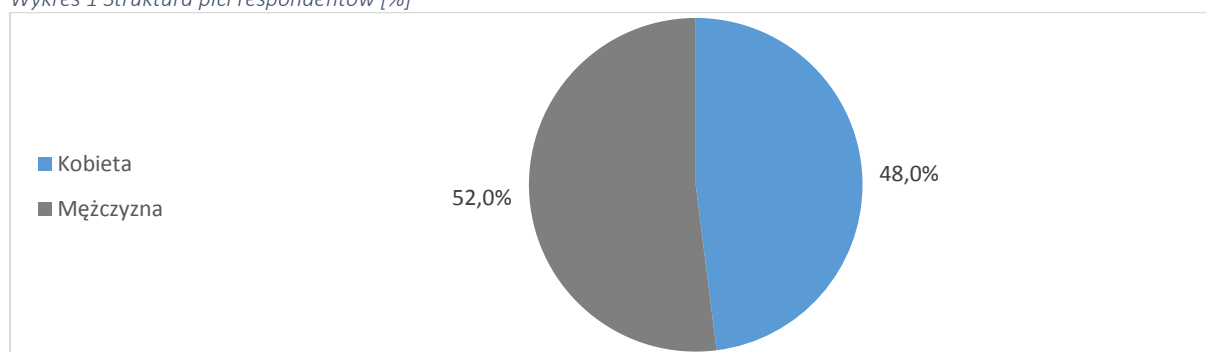
Na potrzeby opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Goleszów na lata 2020-2030 przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy. Celem badania było pozyskanie opinii na temat rewitalizacji w gminie w kontekście opracowywanego programu rewitalizacji. Badanie społeczne poprzedziło prace związane z diagnozą obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. W ramach badania ankietowego zaproponowano obszary, zgodnie ze statutowym podziałem gminy na miejscowości: Kisielów, Godziszów, Kozakowice, Goleszów, Bażanowice, Cisownica, Dziegielów, Puńców, Leszna Górna. Obszary te podlegały ocenie mieszkańców.

Z uwagi na panujące restrykcje związane z pandemią koronawirusa COVID-19 badanie ankietowe przeprowadzone zostało drogą elektroniczną, kwestionariusz ankiety dostępny był w formie elektronicznej na stronie www.ankieta.deltapartner.org.pl/lpr_gmina_goleszow. Informacja o badaniu udostępniona została w aktualnościach na stronie internetowej gminy (www.goleszow.pl/news/gminny-program-rewitalizacji-gminy-goleszow), w mediach społecznościowych wójta gminy oraz na portalu śląska cieszyńskiego OX (www.wiadomosci.ox.pl/goleszow-samorzad-mysli-o-przyszlosci-i-pyta-o-nia-mieszkancow).

Mieszkańcy mieli możliwość składania wypełnionych ankiet od 8 do 22 grudnia 2020 roku. Łącznie wpłynęło 125 wypełnionych formularzy. Uzyskane informacje oraz opinie stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania przedmiotowego dokumentu.

Wśród osób ankietowanych licniejszą grupę stanowili mężczyźni (52%).

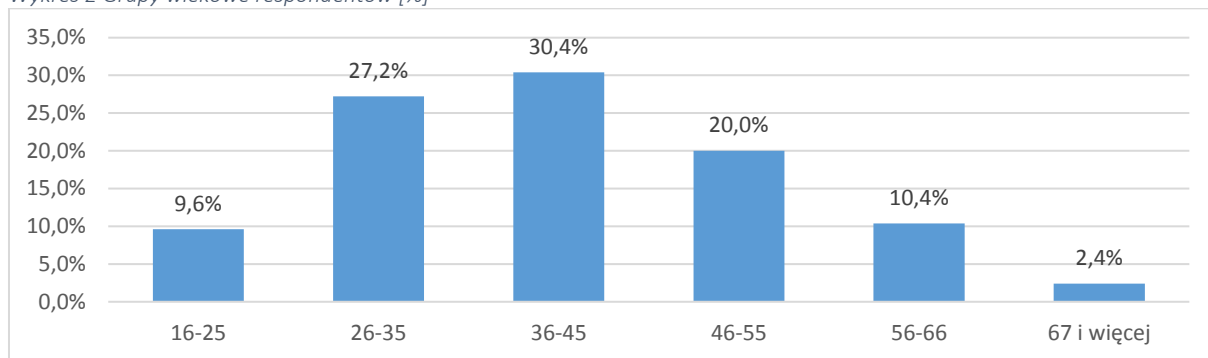
Wykres 1 Struktura płci respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne

Struktura wieku respondentów wykazuje większe zróżnicowanie. Ponad połowa z nich to osoby w wieku średnim. Najlicniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 36-45 lat – 30,4%. Najmniejsze zainteresowanie badaniem uzyskano wśród osób w wieku do 25 lat oraz u osób powyżej 67 roku życia.

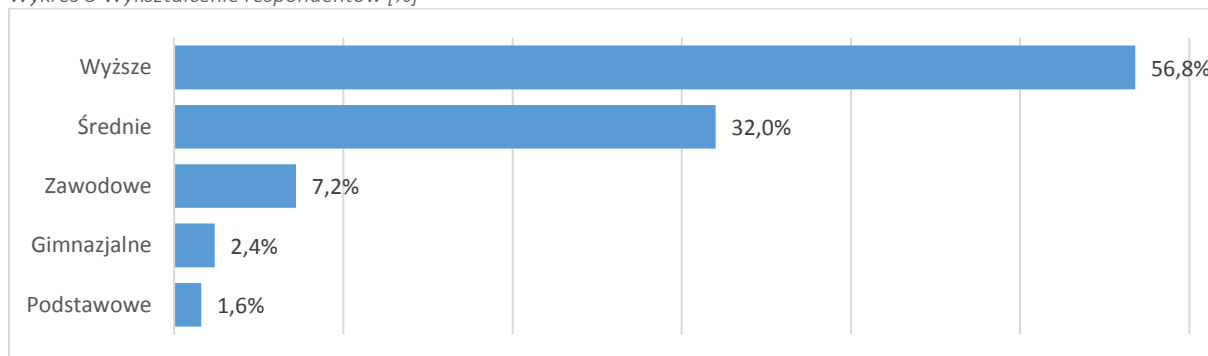
Wykres 2 Grupy wiekowe respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne

W strukturze wykształcenia dominują osoby z wykształceniem wyższym, stanowiąc 56,8% wszystkich ankietowanych. Najmniej jest osób posiadających wykształcenie zawodowe, gimnazjalne i podstawowe - łącznie 11,2%. Taki rozkład może sugerować, że osoby z wyższym wykształceniem, są bardziej zainteresowane losami gminy i aktywnie angażują się w rozwój lokalny gminy.

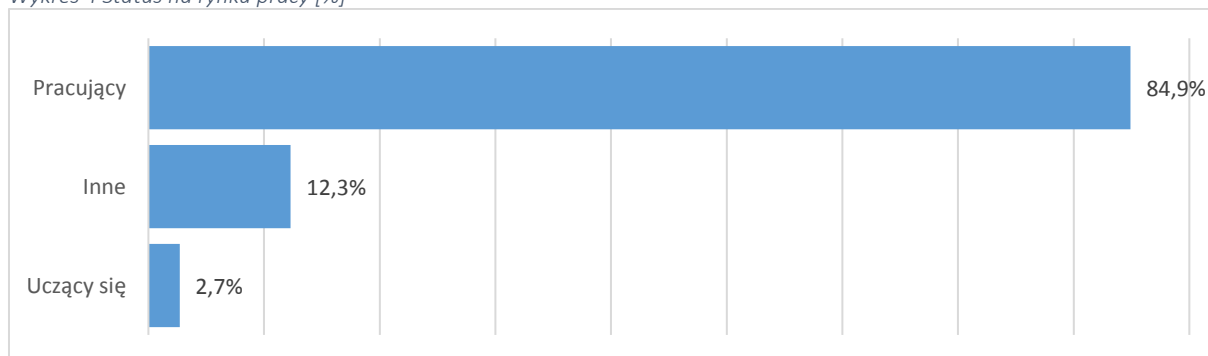
Wykres 3 Wykształcenie respondentów [%]

Źródło: opracowanie własne

Przeważającą grupę respondentów stanowiły osoby pracujące – 84,9%. Stosunkowo niski odsetek stanowiły osoby uczące się, zaledwie 2,7%.

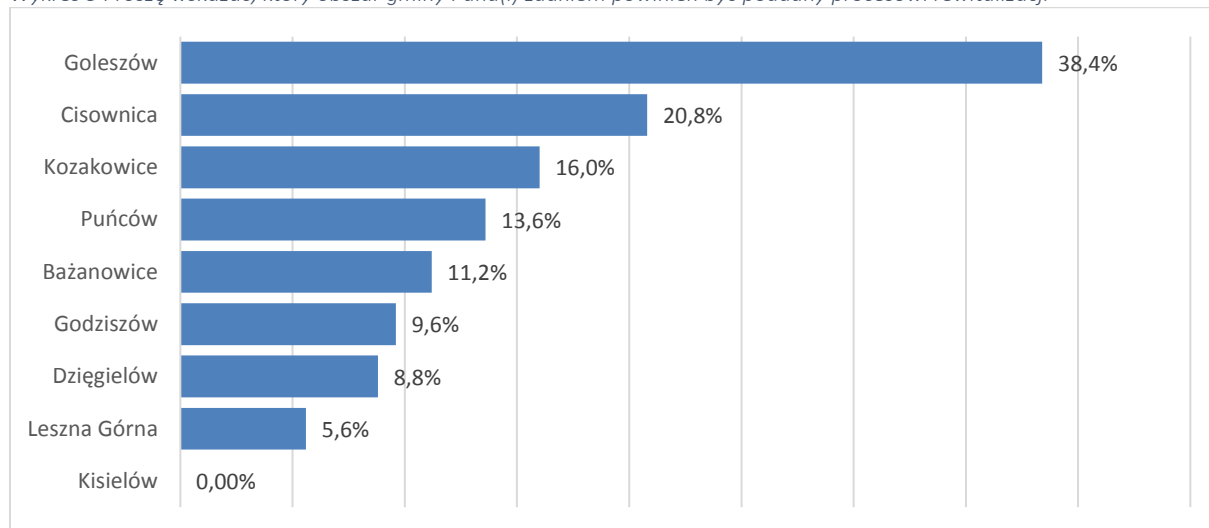
Wykres 4 Status na rynku pracy [%]

Źródło: opracowanie własne

Wśród obszarów, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji najczęściej wybierano Goleszów. Na drugim i trzecim miejscu, znalazły się miejscowości bezpośrednio sąsiadujące z miejscowością Goleszów, mianowicie Cisownica – 20,8% i Kozakowice – 16%. Pozostałe miejscowości stanowiły mniej niż 15%.

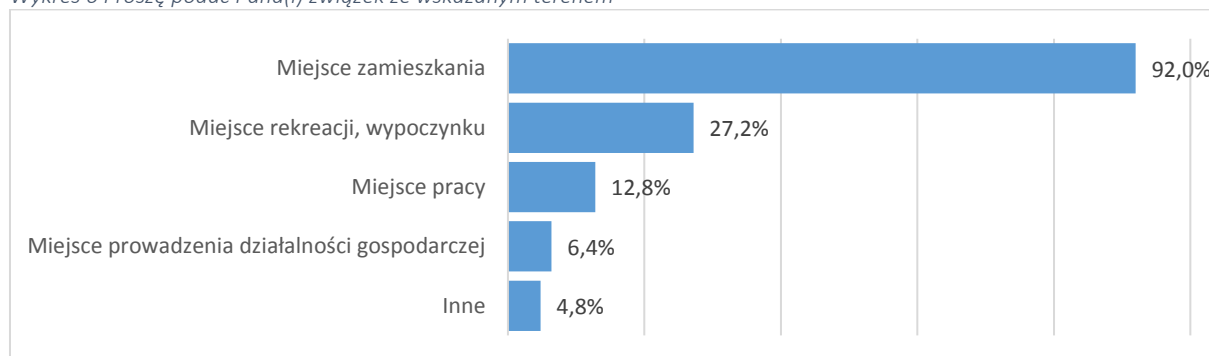
Wykres 5 Proszę wskazać, który obszar gminy Pana(i) zdaniem powinien być poddany procesowi rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Mieszkańcy zostali zapytani o ich związek ze wskazanym terenem. Dla zdecydowanej większości respondentów (92,0%), zainteresowanych programem rewitalizacji i rozwojem lokalnym gminy, wybrane miejsce stanowi miejsce zamieszkania. Wśród ankietowanych, pojawiły się również osoby, które traktują wybrany obszar jako miejsce do rekreacji/wypoczynku – 27,2% lub jest to ich miejsce pracy – 12,8%.

Wykres 6 Proszę podać Pana(i) związek ze wskazanym terenem

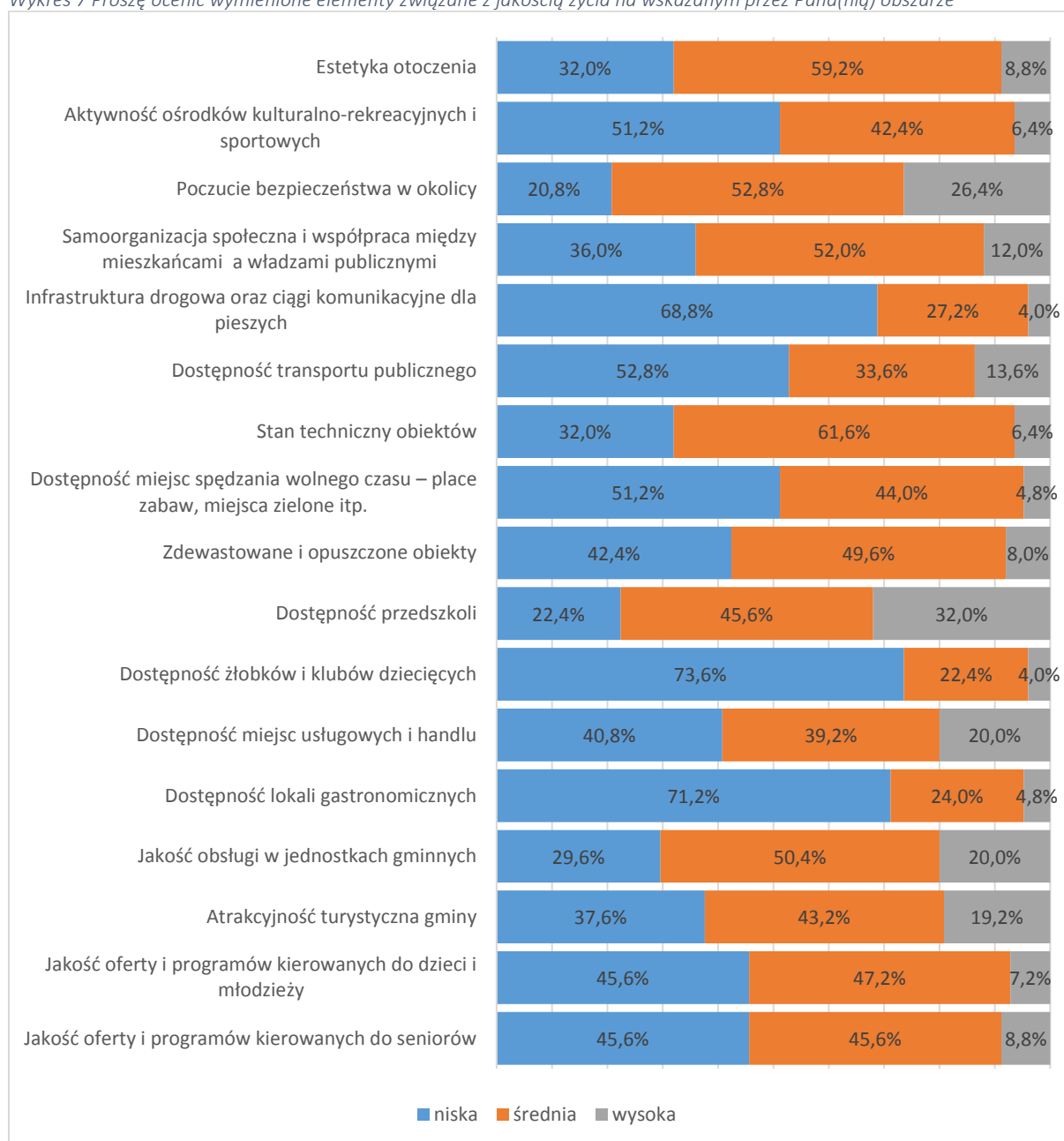

Źródło: opracowanie własne

W badaniu ankietowym poproszono respondentów o ocenę elementów wpływających na jakość życia na wybranym obszarze. Najkorzystniej oceniono poczucie bezpieczeństwa, dostępność przedszkoli i jakość obsługi w jednostkach gminnych. Otrzymane wyniki wskazują, że mieszkańcy są najmniej zadowoleni z dostępności żłobków i klubów dziecięcych, lokali gastronomicznych i infrastruktury

drogowej. Poprawie powinna ulec również niska dostępność transportu publicznego, czy miejsc do spędzania czasu wolnego.

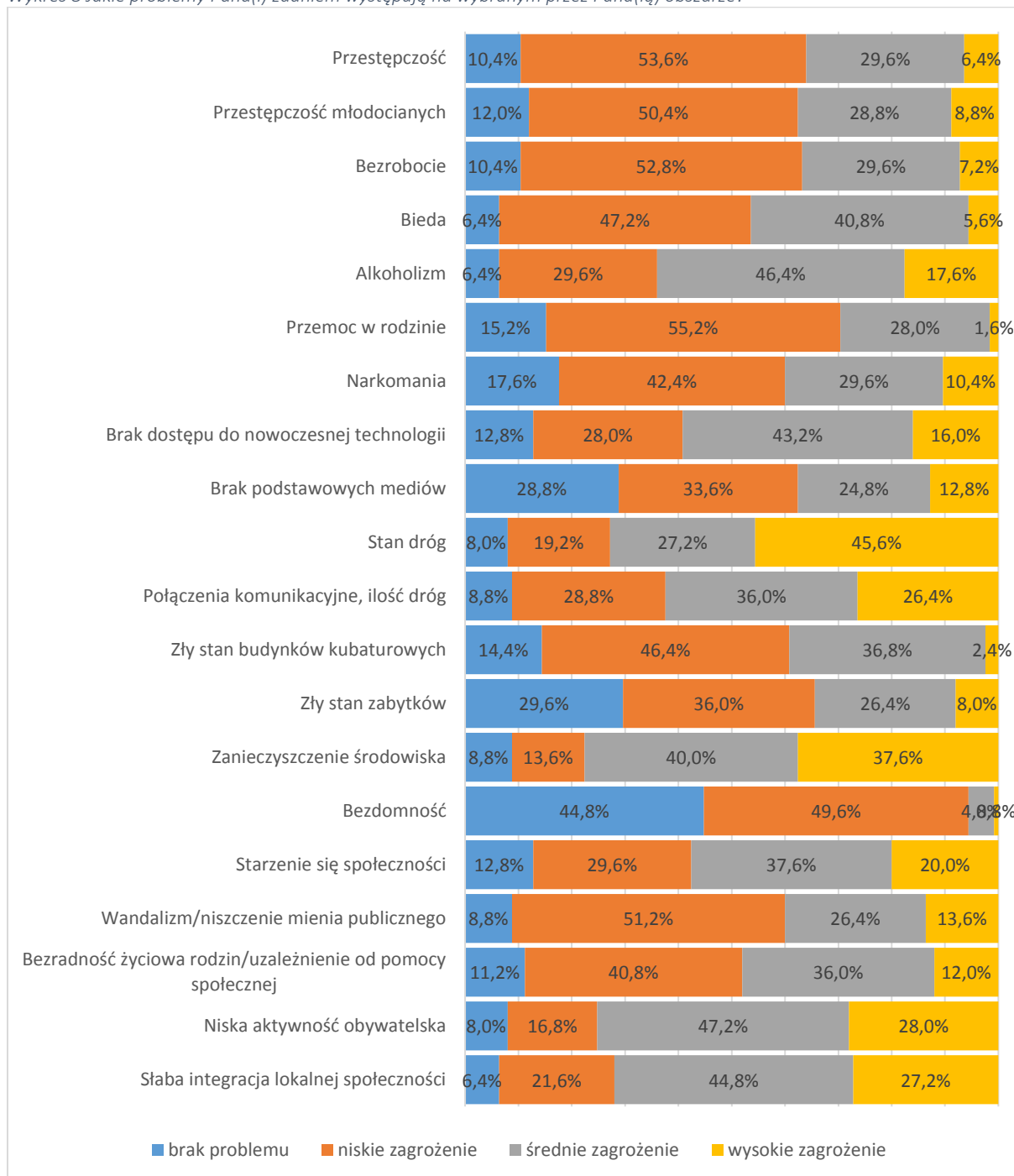
Wykres 7 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze

Źródło: opracowanie własne

Ankietowani w odniesieniu do wybranych wcześniej obszarów wymagających rewitalizacji, wskazywali problemy występujące na tych obszarach. Według respondentów, wysokie zagrożenie związane jest przede wszystkim z niskim stanem dróg, zanieczyszczeniem środowiska, a także z niską aktywnością obywatelską i słabą integracją wśród społeczności lokalnej. Problemy w sferze społecznej, takie jak bezdomność, narkomania, przemoc w rodzinie czy alkoholizm, według mieszkańców nie występują lub w porównaniu do innych problemów, występują zdecydowanie rzadziej i stanowią niskie zagrożenie.

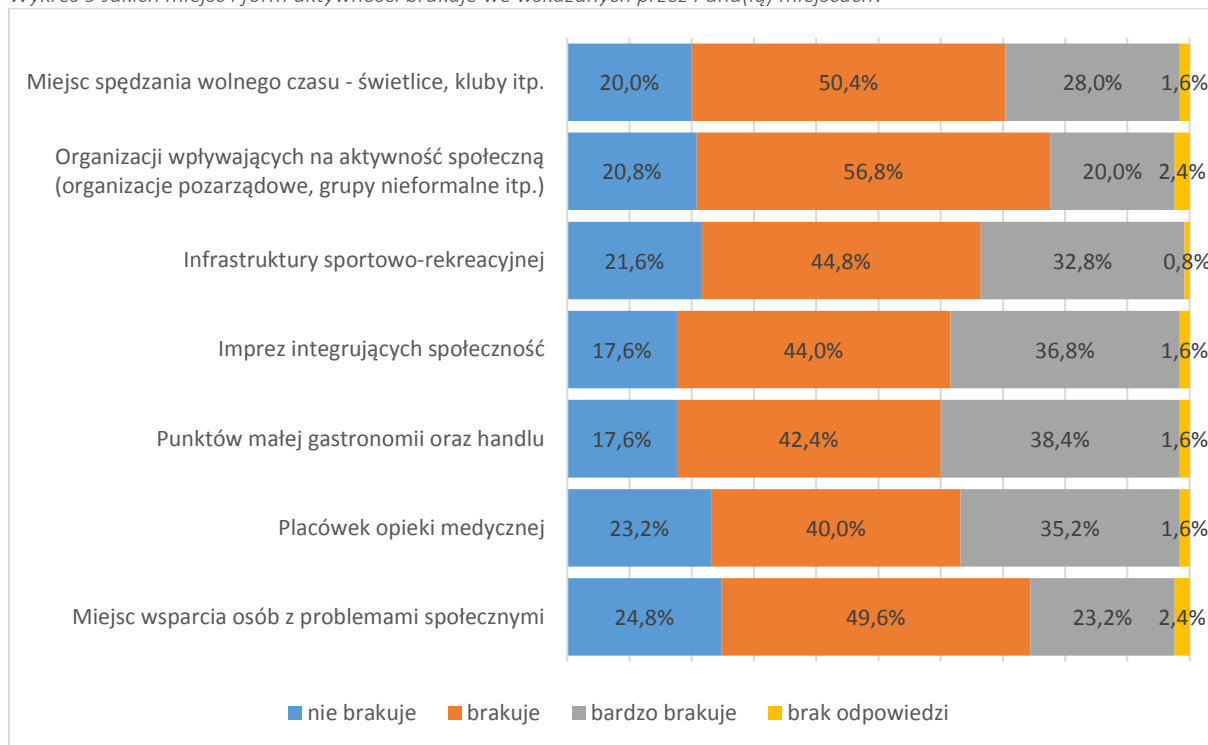
Wykres 8 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?

Źródło: opracowanie własne

Wśród miejsc i form aktywności, których brakuje w wybranych miejscach, przede wszystkim zwrócono uwagę na brak punktów małej gastronomii i handlu oraz imprez, które integrowałyby społeczność lokalną. 56,8% respondentów przyznało, że brakuje również organizacji, które miałyby wpływ i pobudzałyby aktywność społeczną mieszkańców.

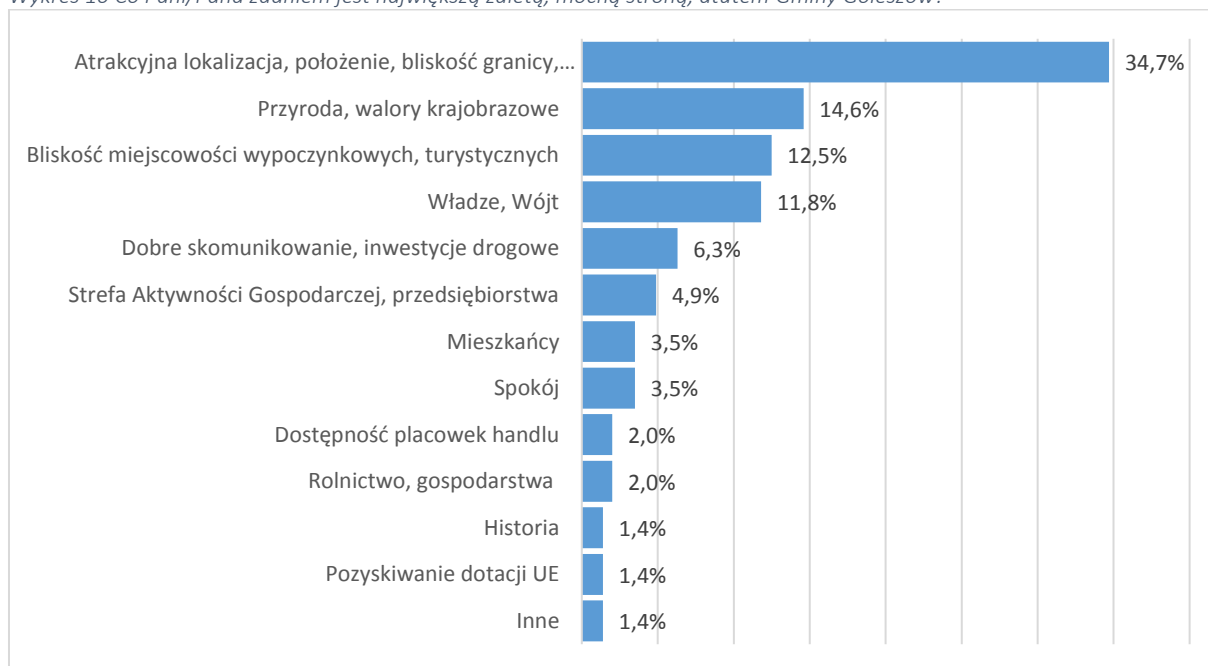
Wykres 9 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(iq) miejscach?

Źródło: opracowanie własne

Według 34,7% ankietowanych mocną stroną gminy jest jej atrakcyjne położenie. Respondenci zwrócili uwagę nie tylko na położenie blisko granicy i dużego ośrodka miejskiego, ale także na bliskość położenia ośrodków wypoczynkowych, turystycznych – 12,5%. Zwracali również uwagę na walory krajobrazowe i przyrodę – 14,6%.

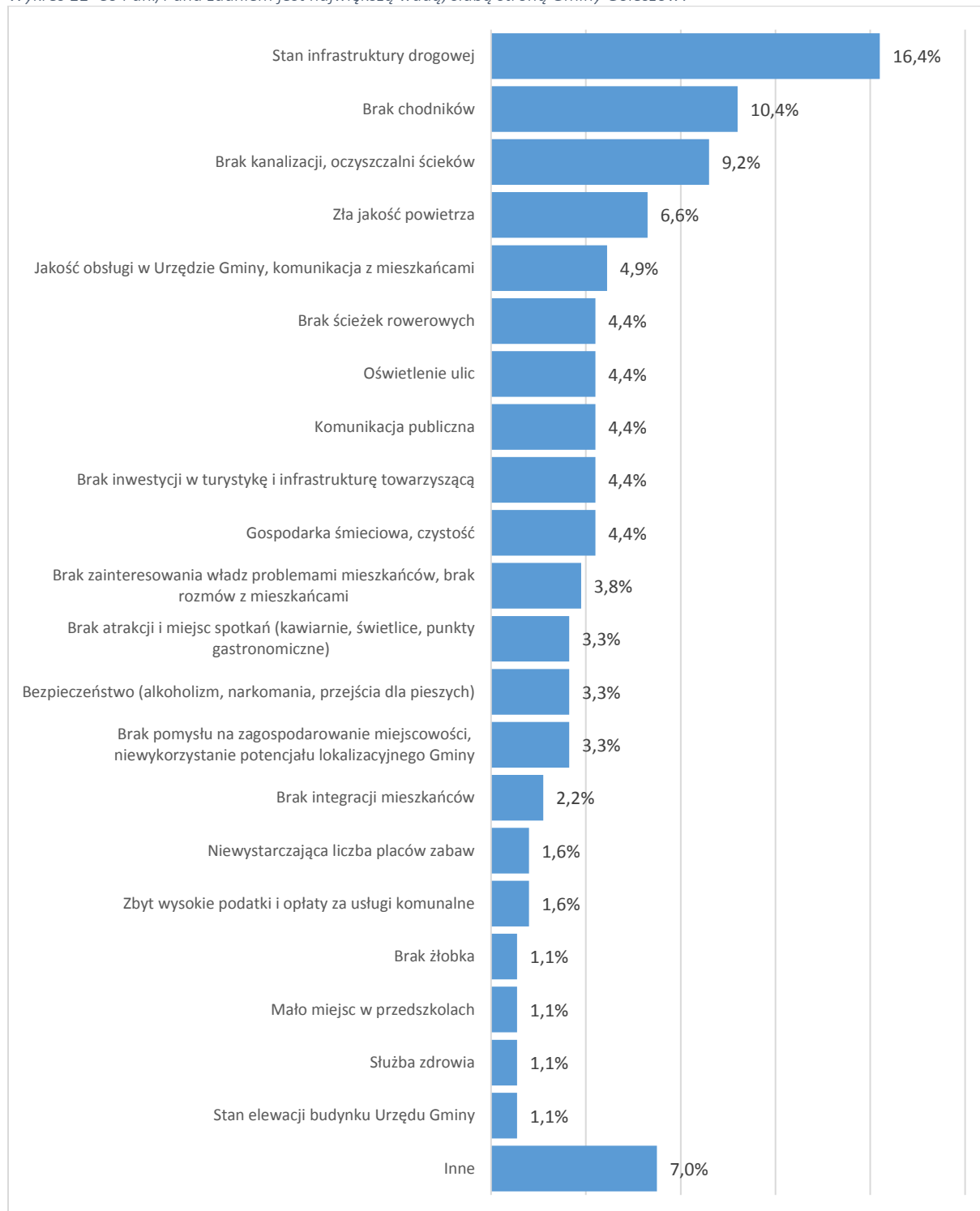
Wykres 10 Co Pani/Pana zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Gminy Goleszów?

Źródło: opracowanie własne

Jako słabą stronę gminy wskazywano najczęściej zły stan infrastruktury drogowej – 16,4%, brak chodników – 10,4%, czy brak kanalizacji, oczyszczalni ścieków – 9,2%. Ankietowani zwrócili również uwagę na kwestie środowiskowe, czyli złą jakość powietrza w gminie oraz niską jakość obsługi w urzędzie gminy.

Wykres 11 Co Pani/Pana zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Gminy Goleszów?

Źródło: opracowanie własne

W kolejnym pytaniu ankietowani mieli możliwość wyrażenia własnej opinii na temat tego, co należałoby zrobić, jakie przedsięwzięcie zrealizować, by w gminie żyło się lepiej. Odpowiedzi te pokrywały się i dotyczyły przede wszystkim poprawy wcześniej wymienionych wad, słabych stron gminy. 17,3% respondentów uważa, że gmina powinna skupić się na modernizacji i poprawie jakości infrastruktury drogowej, a także budowie i remoncie chodników. Niski stan infrastruktury drogowej był najczęściej wskazywaną wadą gminy. Przedsięwzięcia, które mogłyby wpłynąć na polepszenie życia w gminie powinny dotyczyć również budowy kanalizacji, lub umożliwienia mieszkańcom otrzymania dotacji do budowy przydomowych oczyszczalni.

Wykres 12 Co Pani/Pana zdaniem należy zrobić (jakie przedsięwzięcie zrealizować), aby w gminie żyło się lepiej?

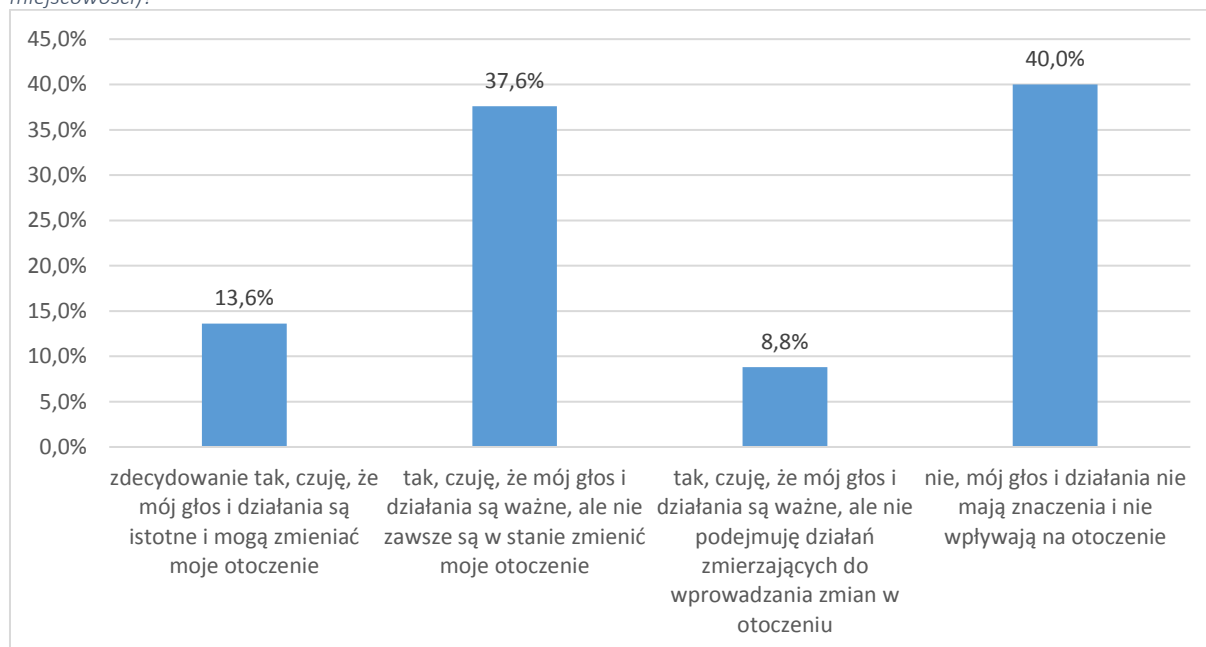
Źródło: opracowanie własne

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie konkretnego obiektu/terenu, który wymaga podjęcia intensywnych działań rewitalizacyjnych. Mieli się również skupić na wskazaniu głównych problemów, obserwowanych na wybranym terenie. Niektórzy wskazywali całą miejscowość, a niektórzy konkretny, mniejszy obszar. Wśród miejscowości, najczęściej wymieniano Goleszów, Puńców, Cisownicę,

Bażanowice i Kozakowice. W odpowiedziach dotyczących Puńcowa, Cisownicy i Bażanowic, bardzo często zwracano uwagę na poprawę bezpieczeństwa, budowę chodników, czy modernizację drogi w rejonach ul. Cieszyńskiej (Puńców) i ul. Cisowej (Cisownica). W sołectwie Kozakowice zwrócono uwagę na modernizację sali OSP, placów zabawach i stworzenie obiektów usługowo-handlowych. W Goleszowie, według respondentów powinno się zadbać o poprawę wizerunku i estetyki otoczenia, w tym w szczególności modernizację budynku Urzędu Gminy. Tereny, które wyróżnili ankietowani to zbiornik Ton oraz liczne potoki czy jeziora w okolicy, tereny koło cementowni oraz góra Chełm. Według respondentów problemem jest słaba baza gastronomiczna oraz brak zagospodarowania i uporządkowania terenów publicznych. Ankietowani wskazali również kilka problemów, które obserwują na terenie całej gminy. Są one tożsame z odpowiedziami dotyczącymi słabych stron. Zły stan dróg między sołectwami, niewystarczające oświetlenie dróg i chodników, niewystraszająco rozbudowana kanalizacja, czy brak miejsc i placówek przeznaczonych dla najmłodszych.

W ostatnim pytaniu ankietowani zostali zapytani o ocenę ich wpływu, na zmiany i przedsięwzięcia podejmowane w najbliższym otoczeniu. 40,0% ankietowanych stwierdziło, że ich głos i działania nie mają żadnego wpływu na otoczenie. Pozostałe 60% uważa, że ma wpływ na zmiany, jednakże przeważająca większość z nich – 37,6%, twierdzi, że ich głos i działania, nie zawsze są w stanie zmienić najbliższe otoczenie. Tylko 13,6% respondentów, zdecydowanie stwierdza, że ich działania mogą wpłynąć na pozytywne zmiany w okolicy.

Wykres 13 Czy uważa Pan(i), że ma Pan(i) realny wpływ na to, co dzieje się w Pani/Pana najbliższym otoczeniu (dzielnicy, miejscowości)?

Źródło: opracowanie własne

4.2 Sfera społeczna

W celu analizy sfery społecznej posłużono się wskaźnikami, które w sposób syntetyczny pokazały stan i zaawansowanie występowania problemów społecznych w poszczególnych obszarach badawczych gminy. Przyjęta metoda polegała na kwantyfikacji poziomu natężenia danego zjawiska w stosunku do liczby mieszkańców danego obszaru. Po wcześniejszej weryfikacji danych, do analizy wybrano następujące mierzalne wskaźniki, należące do następujących grup:

- sytuacja demograficzna
- stopień korzystania z pomocy społecznej
- kapitał społeczny
- bezrobocie.
- bezpieczeństwo publiczne

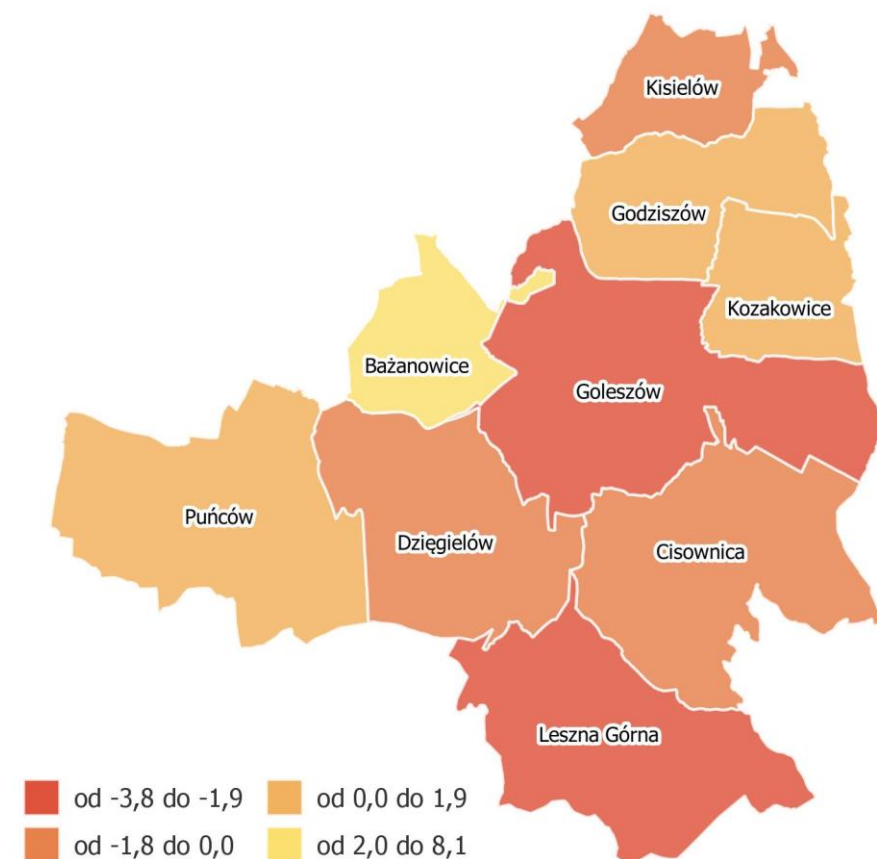
Taki dobór zmiennych pozwolił na selekcję obszarów, w których ogniskują się problemy społeczne. W badaniu posłużono się danymi ilościowymi, którymi dysponują instytucje publiczne funkcjonujące na terenie Gminy Goleszów oraz w jej otoczeniu, należą do nich Urząd Gminy w Goleszowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Goleszowie, Komisariat Policji w Ustroniu, Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie. W zakresie analizy problemów społecznych, wzięto pod uwagę również przeprowadzone badanie sondażowe z udziałem 125 osób (mieszkańców gminy Goleszów). Ponadto w trakcie sporządzania diagnozy GPR przeprowadzono rozmowy z osobami reprezentującymi różne instytucje i organizacje. Były to w większości osoby pełniące funkcje społeczne, w obszarze pomocy społecznej, edukacji, bezpieczeństwa publicznego, kultury, zdrowia, sportu, przedstawiciele władz samorządowych. Pierwszą zmienną w ramach analizy sfery społecznej był *przyrost naturalny na 1000 mieszkańców*, który wyliczono na podstawie liczby zarejestrowanych urodzeń i zgonów. W poniższej tabeli zestawiono wartości wskaźnika. Wartość dla gminy była nieznacznie ujemna (-0,2), co wynika z większej liczby zgonów – w 2019 r. 144, w stosunku do liczby urodzeń – 141. Obszarami o najmniej korzystnej sytuacji były Leszna Górna (-3,8) i Goleszów (-3,3). Z kolei, obszarami o największym potencjale demograficznym są te, które wykazały najwyższą wartość wskaźnika, należą do nich: Bażanowice (8,1), Godziszów (1,6) oraz Kozakowice (1,4).

Tabela 3 Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Lp.	Obszar	Liczba urodzeń	Liczba zgonów	Wskaźnik
1	Bażanowice	21	11	8,1
2	Cisownica	16	17	-0,6
3	Dzięgielów	16	16	0,0
4	Godziszów	7	6	1,6
5	Goleszów	40	54	-3,3
6	Kisielów	6	6	0,0
7	Kozakowice	8	7	1,4
8	Leszna Górna	5	7	-3,8
9	Puńców	22	20	1,2
Gmina Goleszów		141	144	-0,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 3 Przyrost naturalny na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

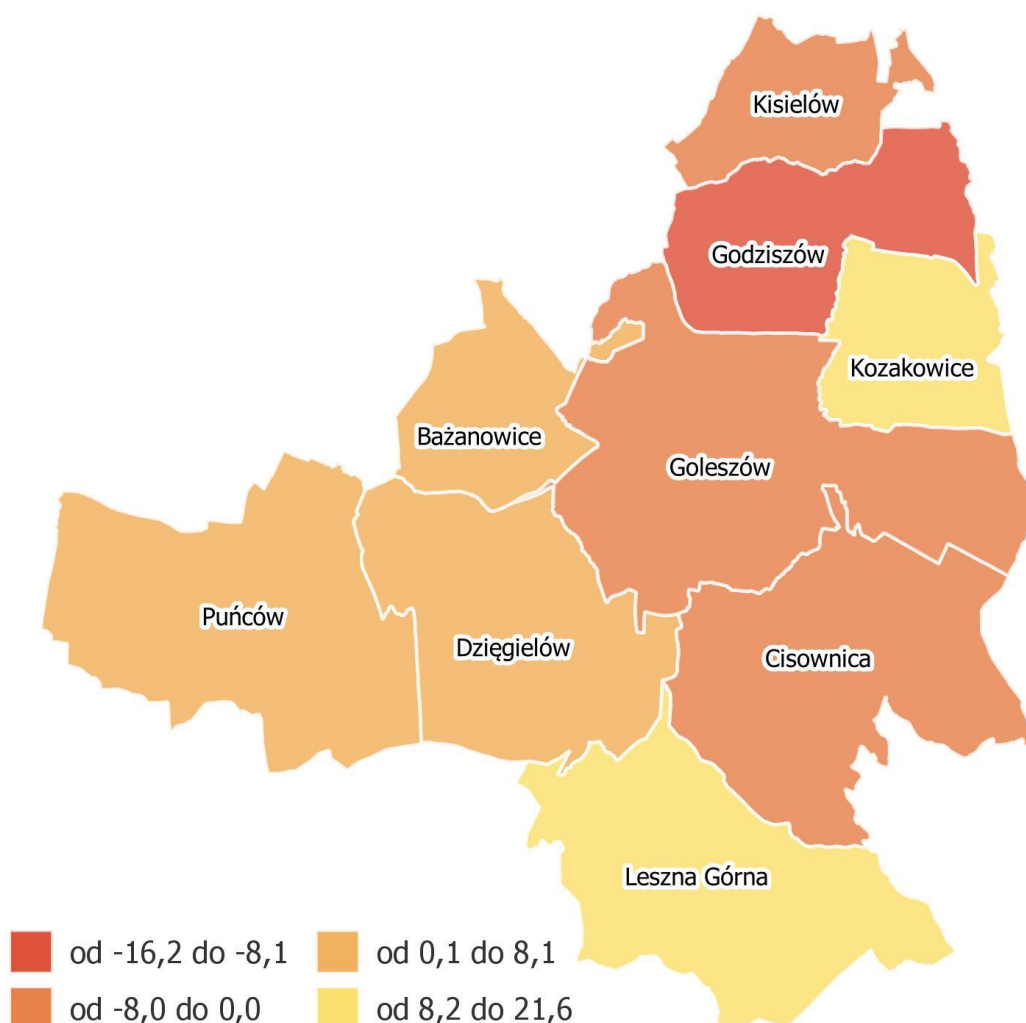
Gmina Goleszów posiada korzystny bilans migracji. Wartość referencyjna wskaźnika *saldo migracji na 1000 mieszkańców* w 2019 r. wyniosła 0,5. Obszarem, w którym zdiagnozowano największy deficyt, jeżeli chodzi o migrację był Godziszów (-16,2). W 2019 r. wymeldowało się stamtąd 31 osób, a zameldowało 21. Wysoki wskaźnik odnotowano również w Cisownicy (-5,9). Ujemne saldo migracji odnotowano także w Kisielowie (-1,4) oraz Goleszowie (-0,5). W pozostałych obszarach saldo migracji na 1000 mieszkańców było dodatnie. Na uwagę zasługuje bardzo korzystny wskaźnik w Kozakowicach (21,6), gdzie liczba zameldowań znacząco przewyższyła liczbę wymeldowań.

Tabela 4 Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Lp.	Obszar	Liczba zameldowań	Liczba wymeldowań	Wskaźnik
1	Bażanowice	48	46	1,6
2	Cisownica	56	66	-5,9
3	Dzięgielów	53	50	2,2
4	Godziszów	21	31	-16,2
5	Goleszów	158	160	-0,5
6	Kisielów	30	31	-1,4
7	Kozakowice	33	17	21,6
8	Leszna Górna	19	14	9,6
9	Puńców	52	48	2,4
Gmina Goleszów		470	463	0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 4 Saldo migracji na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

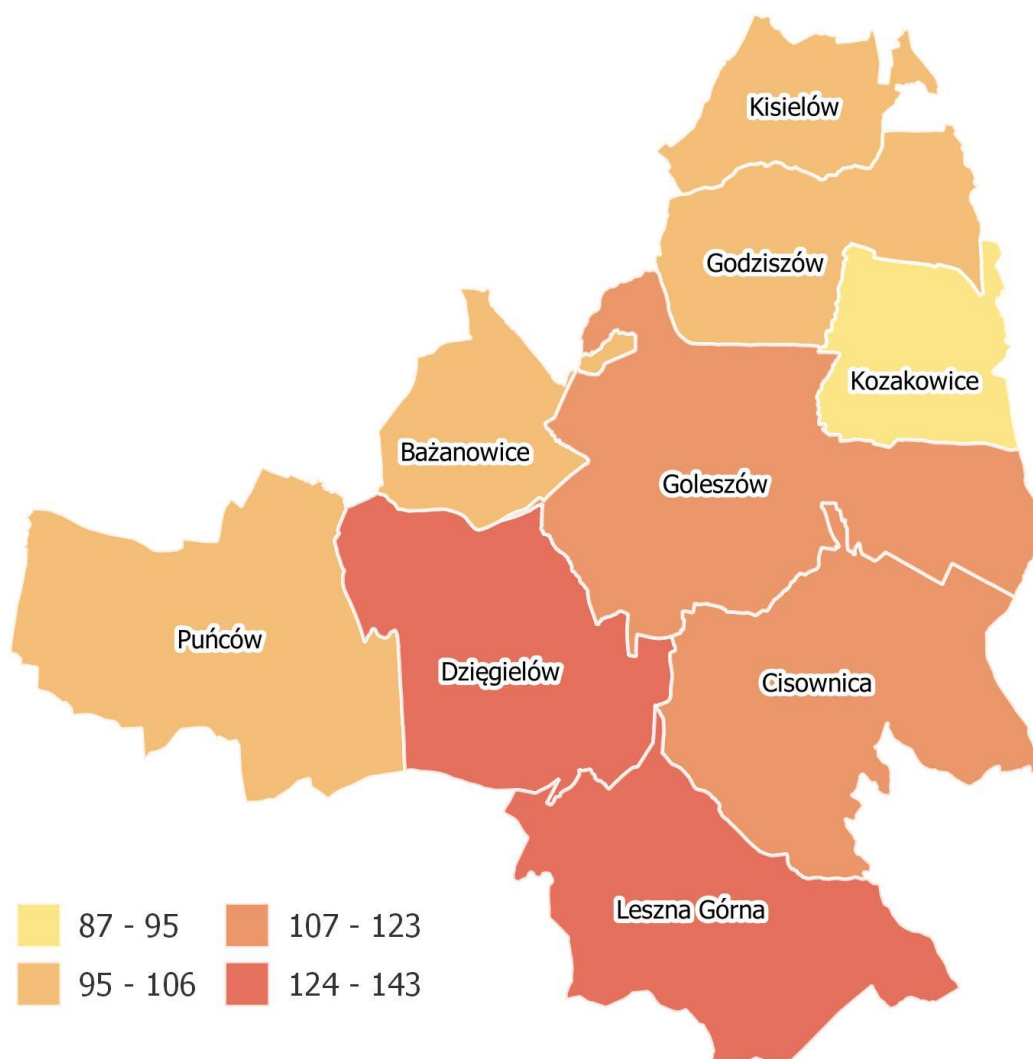
W analizie sytuacji demograficznej posłużono się miernikiem bazującym na ilościowych relacjach pomiędzy ekonomicznymi grupami wieku tzw. współczynnikiem obciążenia demograficznego, obliczanym jako liczba osób w wieku poprodukcyjnym na sto osób w wieku przedprodukcyjnym. Im wartość tego wskaźnika jest wyższa, tym społeczeństwo jest starsze, gdyż więcej ludności starszej przypada na określoną populację ludzi młodych. Analiza wykazała, że Gmina Goleszów stoi przed społecznym wyzwaniem, jakim jest starzenie się społeczeństwa. W gminie przybywa osób starszych, które cieszą się dobrym zdrowiem i chcą aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym gminy. Zagrożeniem staje się natomiast izolacja społeczna osób starszych ze względu na wiek, ubóstwo, chorobę czy niepełnosprawność. W gminie dostrzega się realną potrzebę rozwijania przestrzeni integracji dla osób starszych. Jak wynika z analizy, najbardziej starzejącymi się obszarami w gminie są Dzięgielów (143), Leszna Górna (136), Goleszów (123) oraz Cisownica (115) – na ich terenach odnotowano wartość wskaźnika wyższą od wartości referencyjnej gminy (114). Obszarami najmniej obciążonymi demograficznie są Kozakowice (87), Puńców (95) oraz Kisielów (99).

Tabela 5 Liczba mieszkańców wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców wieku przedprodukcyjnym

Lp.	Obszar	Liczba os. w wieku przedprodukcyjnym	Liczba os. w wieku poprodukcyjnym	Wskaźnik
1	Bażanowice	251	258	103
2	Cisownica	310	356	115
3	Dzięgielów	234	335	143
4	Godziszów	127	134	106
5	Goleszów	810	996	123
6	Kisielów	144	142	99
7	Kozakowice	157	136	87
8	Leszna Górna	84	114	136
9	Puńców	315	300	95
Gmina Goleszów		2 432	2 771	114

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 5 Liczba mieszkańców wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców wieku przedprodukcyjnym

Źródło: opracowanie własne

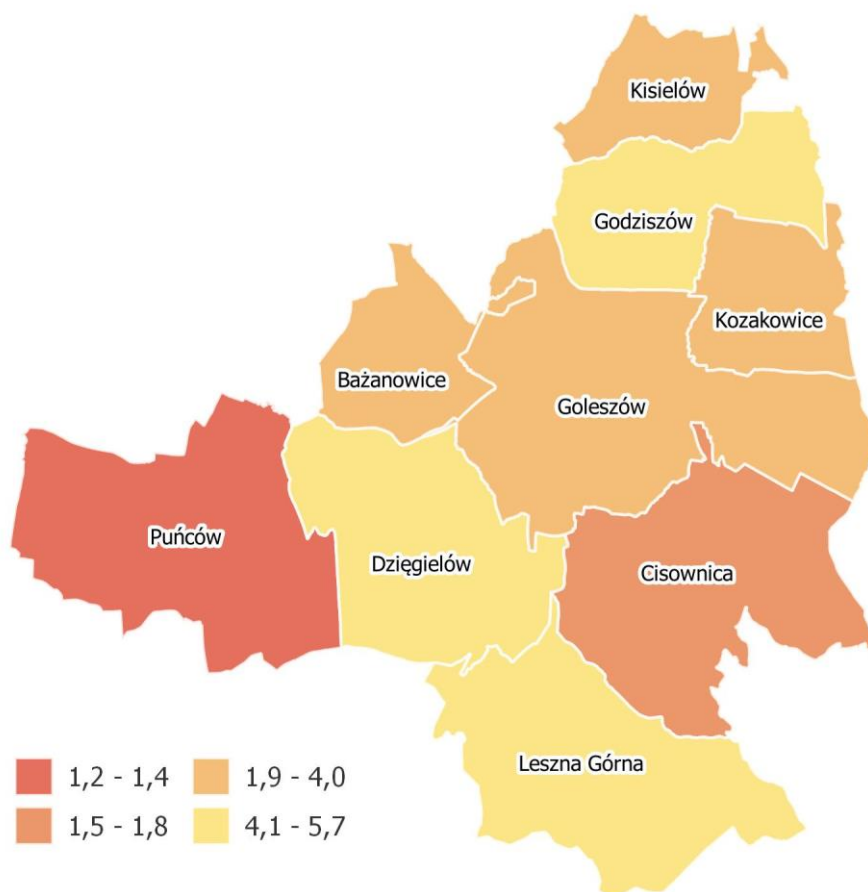
Kolejną zmienną w analizie sfery społecznej był poziom kapitału społecznego, który decyduje o spójności społecznej danego obszaru. Kapitał społeczny w głównej mierze jest zjawiskiem kulturowym, które obejmuje obywatelskie nastawienie członków społeczeństwa, normy społeczne wspierające działania wspólne oraz zaufanie interpersonalne. Oceniając rozwój kapitału społecznego w gminie Goleszów, posłużono się stanem trzeciego sektora w społeczeństwie, który jest silnie powiązany z poziomem społeczeństwa obywatelskiego. Miarą poziomu kapitału społecznego poszczególnych obszarów w Gminie Goleszów jest stopień zrzeszania się mieszkańców wyrażony w liczbie organizacji pozarządowych, które stanowią istotny potencjał w dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców. Na terenie gminy Goleszów zarejestrowanych jest łącznie 38 organizacji pozarządowych, co w przeliczeniu na 1000 mieszkańców daje wynik 3,0. Najlepszą sytuację odnotowano na obszarze: Leszna Górna, gdzie wartość przeliczeniowa wskaźnika wyniosła 5,7. Najmniej korzystnie przedstawia się sytuacja obszarów: Puńców (1,2), Cisownica (1,8), Goleszów (2,6), Kozakowice (2,7) i Kisielów (2,8).

Tabela 6 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Lp.	Obszar	Liczba organizacji pozarządowych	Wskaźnik
1	Bażanowice	5	4,0
2	Cisownica	3	1,8
3	Dzięgielów	7	5,2
4	Godziszów	3	4,8
5	Goleszów	11	2,6
6	Kisielów	2	2,8
7	Kozakowice	2	2,7
8	Leszna Górna	3	5,7
9	Puńców	2	1,2
Gmina Goleszów		38	3,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 6 Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

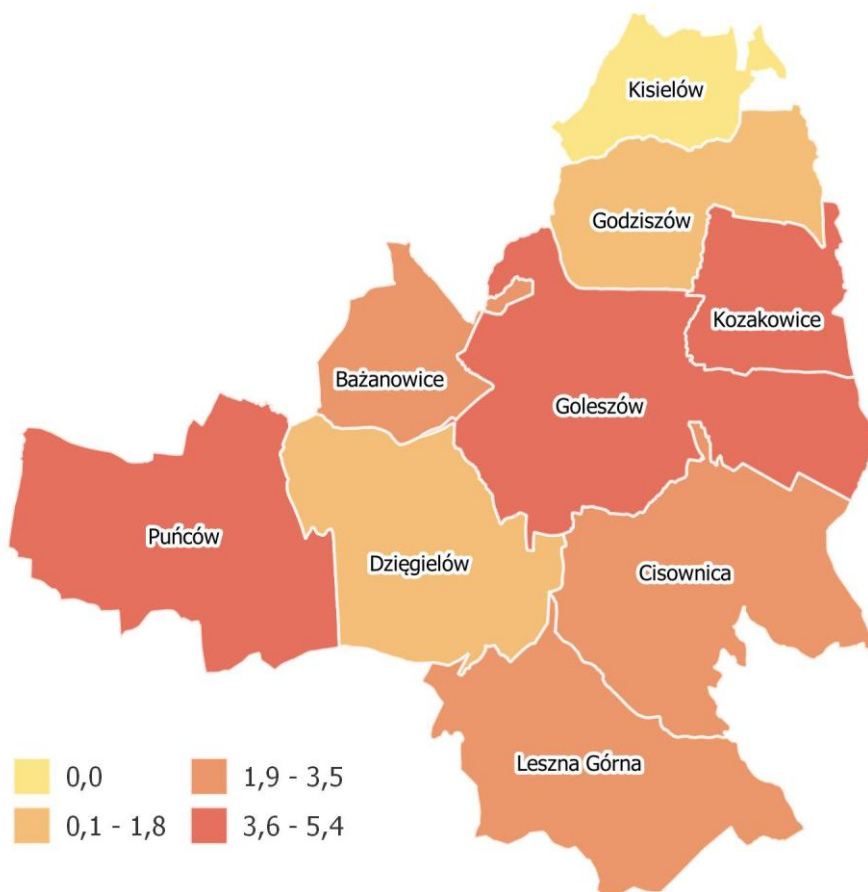
Kondycję społeczną danego obszaru określa się również w kontekście poziomu odczuwanego bezpieczeństwa, co ma znaczenie dla planowanych działań rewitalizacyjnych. W 2019 r. Komisariat Policji w Ustroniu zarejestrował na terenie gminy Goleszów 41 przestępstw. Analiza porównawcza danych wykazała przekroczenia wartości wskaźników związanych z odnotowanymi zgłoszeniami przestępstw w stosunku do wartości referencyjnej dla całej gminy. Wartość wskaźnika dla całej gminy wyniosła 3,2 (2019 r.). Obszarami o wartości wskaźnika przekraczającej wartość referencyjną gminy są: Kozakowice (5,4), Goleszów (4,4), Puńców (3,6). Analiza wskaźnikowa danych ujawniła, iż kondycja sfery społecznej zasadniczo determinowana jest poprzez odnotowywane na terenie gminy przestępstwa, w tym do najczęściej popełnianych należą: nietrzeźwi kierujący oraz kradzież. Kolejną zmienną określającą poziom bezpieczeństwa publicznego była *liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców*. W 2019 roku w gminie Goleszów doszło łącznie do 102 zdarzeń w ruchu drogowym. Spośród nich zdecydowana większość (89,2%) to kolizje. W wyniku zaistniałych zdarzeń 1 ofiara poniosła śmierć, a 12 zostało rannych. Wartość referencyjna wskaźnika dla gminy wyniosła 8,0. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w Bażanowicach (18,6) oraz Goleszowie (11,4).

Tabela 7 Poziom bezpieczeństwa publicznego

Lp.	Obszar	Liczba przestępstw	Wskaźnik	Liczba zdarzeń drogowych	Wskaźnik
1	Bażanowice	4	3,2	23	18,6
2	Cisownica	4	2,4	9	5,3
3	Dzięgielów	2	1,5	7	5,2
4	Godziszów	1	1,6	2	3,2
5	Goleszów	19	4,4	49	11,4
6	Kisielów	0	0,0	0	0,0
7	Kozakowice	4	5,4	4	5,4
8	Leszna Górna	1	1,9	3	5,7
9	Puńców	6	3,6	5	3,0
Gmina Goleszów		41	3,2	102	8,0

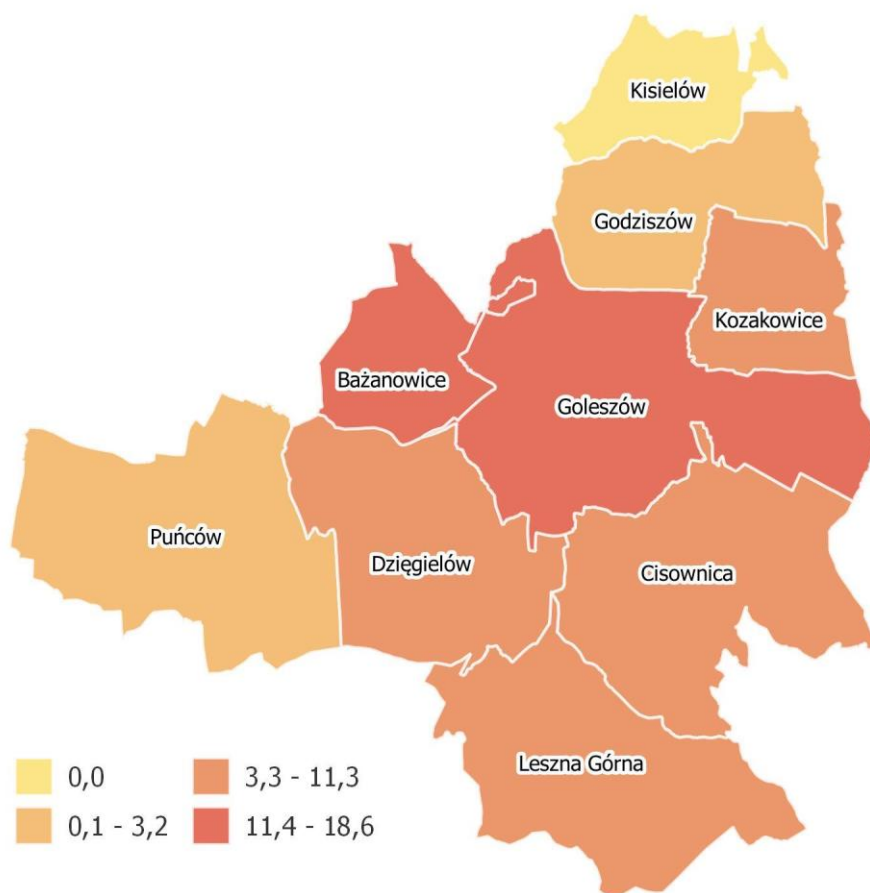
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komisarjatu Policji w Ustroniu

Rysunek 7 Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 8 Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Polityka społeczna gminy Goleszów, przede wszystkim koncentruje się na koordynacji działań, które służą rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych oraz przeciwdziałaniu zjawisku wykluczenia społecznego. W gminie obowiązuje Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych, stanowiąca podstawę prowadzenia racjonalnej lokalnej polityki społecznej. Określa ona cele i działania, których wdrażanie w znaczny sposób przyczynia się do rozwiązania, bądź złagodzenia wielu problemów społecznych. Głównymi celami określonymi w strategii są: przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom, wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym, podniesienie poziomu bezpieczeństwa w gminie, rozwój kapitału społecznego i ludzkiego. Tego rodzaju problemy wymagają podejmowania wszechstronnych działań, mających na celu przeciwdziałanie sytuacjom krytycznym w życiu tych jednostek oraz zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w podstawowych obszarach aktywności społecznej. Na terenie gminy funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), który realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej, jako zadania własne gminy, w tym o charakterze obowiązkowym oraz zadania zlecone. Osoby będące klientami pomocy społecznej,

świadczanej w gminie Goleszów przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS), znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Właśnie tę grupę uznaje się za kluczową z punktu widzenia rewitalizacji, która ma mieć głównie wymiar społeczny. W 2019 r. z usług GOPS skorzystało łącznie 195 klientów. Dużą grupę osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby niepracujące w wieku produkcyjnym. Są to osoby bezrobotne oraz osoby biernie zawodowo, w tym osoby chore, niepełnosprawne czy opiekujące się dziećmi.

Do analizy sfery społecznej posłużono się następującymi wskaźnikami z zakresu pomocy społecznej: liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców, liczba usług opiekuńczych na 1000 mieszkańców, liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców.

W 2019 r. GOPS udzielił wsparcia w łącznej liczbie 10 660 świadczeń. Rozkład przestrzenny wskaźnika zaprezentowano w poniższej tabeli i na kartogramie. Największą wartość wskaźnika odnotowano w Kisielowie (2 211,0) i Lesznej Górnej (1 839,1). Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców na terenie całej gminy wyniosła 832,2. Warto podkreślić, iż władze samorządowe widzą konieczność wzmocnienia roli aktywnej polityki społecznej gminy tak, aby zmniejszać skalę zagrożeń wynikających ze zdiagnozowanych problemów i przeciwdziałać rozwojowi negatywnych zjawisk społecznych. Szansą na realizację takich działań i długotrwałe efekty zdecydowanie niesie opracowanie Programu Rewitalizacji, skoncentrowanego właśnie na czynnikach społecznych, aktywizacji społeczności lokalnej, a w szczególności aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Kolejną zmienną wziętą pod uwagę była liczba usług opiekuńczych na 1000 mieszkańców. W 2019 r. GOPS udzielił łącznie 3 858 świadczeń usług opiekuńczych. Wartość wskaźnika referencyjnego wynosiła 301,2. Wśród obszarów z najwyższą wartością wskaźnika znalazły się: Kisielów (2 209,6) oraz Dziegielów (623,0). Najkorzystniej na tle wszystkich obszarów wypadły Kozakowice, gdzie nie w 2019 r. nie zarejestrowano ani jednego udzielonego świadczenia opiekuńczego.

Równie ważnym aspektem analizy zjawisk społecznych jest kwestia przemocy w rodzinie. W gminie Goleszów obowiązuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Goleszów na lata 2016-2020. Zasadniczym celem jego realizacji jest dążenie do ograniczenia skali przemocy domowej na terenie gminy poprzez współdziałanie instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania oraz zwalczania przemocy w rodzinie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej odpowiada za prowadzenie działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym organizuje prace Zespołu Interdyscyplinarnego. Wśród jego głównych zadań jest m.in. prowadzenie procedury Niebieskiej Karty. Dążąc do minimalizacji skutków przemocy, zapewnia się rodzinom nią dotkniętym szeroko rozumianą pomoc finansową, a także instytucjonalną. Wśród najważniejszych form pomocy instytucjonalnej jest możliwość korzystania z całonocowego pobytu w Powiatowym Ośrodku Wsparcia dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie, zaś sprawcom przemocy daje się sposobność udziału w programie korekcyjnym. W 2019 r. w gminie

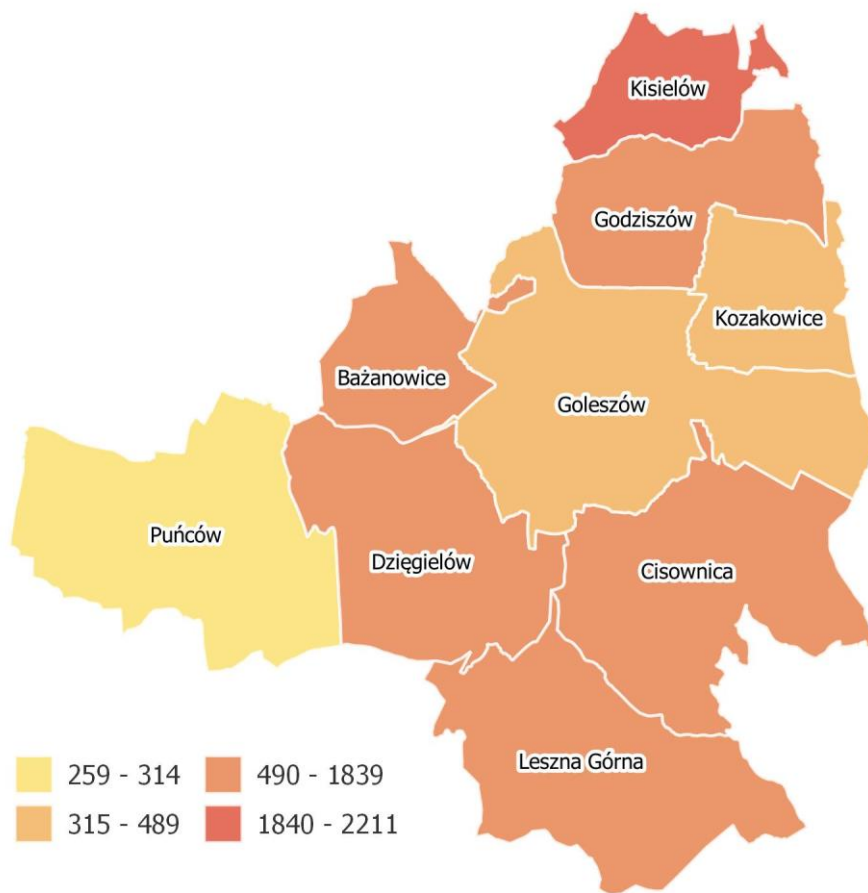
zewidencjonowano 17 ofiar przemocy, z czego 15 stanowiły kobiety oraz 2 osoby małoletnie. Tym samym, wskaźnik referencyjny liczby osób dotkniętych przemocą, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształtował się na poziomie 1,3. Obszarami kryzysowymi w kontekście przemocy domowej są: Cisownica (1,8), Goleszów (1,6), Bażanowice (1,6), Godziszów (1,6) oraz Kisielów (1,4). Za główne przyczyny tego zjawiska uważa się przymusową bezczynność zawodową, nieuregulowany tryb życia wywołujący niepożądane zachowania, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane przykładowo z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci, które wymagają szczególnej ochrony. Dlatego istotne jest podejmowanie działań, które będą wsparciem dla osób w sytuacjach kryzysowych. Warto podkreślić, że zjawisko przemocy domowej w społecznościach silnie konserwatywnych czy wiejskich (małe społeczności, gdzie wszyscy się znają) jest zjawiskiem często ukrywanym. Stąd skala tego zjawiska może być znacznie większa niż wynikałoby to z przedstawionych danych.

Tabela 8 Udzielone wsparcie w zakresie pomocy społecznej

Lp.	Obszar	Liczba udzielonych świadczeń	Wskaźnik	Liczba usług opiekuńczych	Wskaźnik	Liczba ofiar przemocy	Wskaźnik
1	Bażanowice	1 301	1 051,7	284	229,6	2	1,6
2	Cisownica	1 957	1 161,4	480	284,9	3	1,8
3	Dzięgielów	1 463	1 077,3	846	623,0	1	0,7
4	Godziszów	657	1 061,4	125	201,9	1	1,6
5	Goleszów	2 102	489,3	388	90,3	7	1,6
6	Kisielów	1 561	2 211,0	1 560	2 209,6	1	1,4
7	Kozakowice	233	314,9	0	0,0	0	0,0
8	Leszna Górna	960	1 839,1	57	109,2	0	0,0
9	Puńców	426	258,7	118	71,6	2	1,2
Gmina Goleszów		10 660	832,2	3 858	301,2	17	1,3

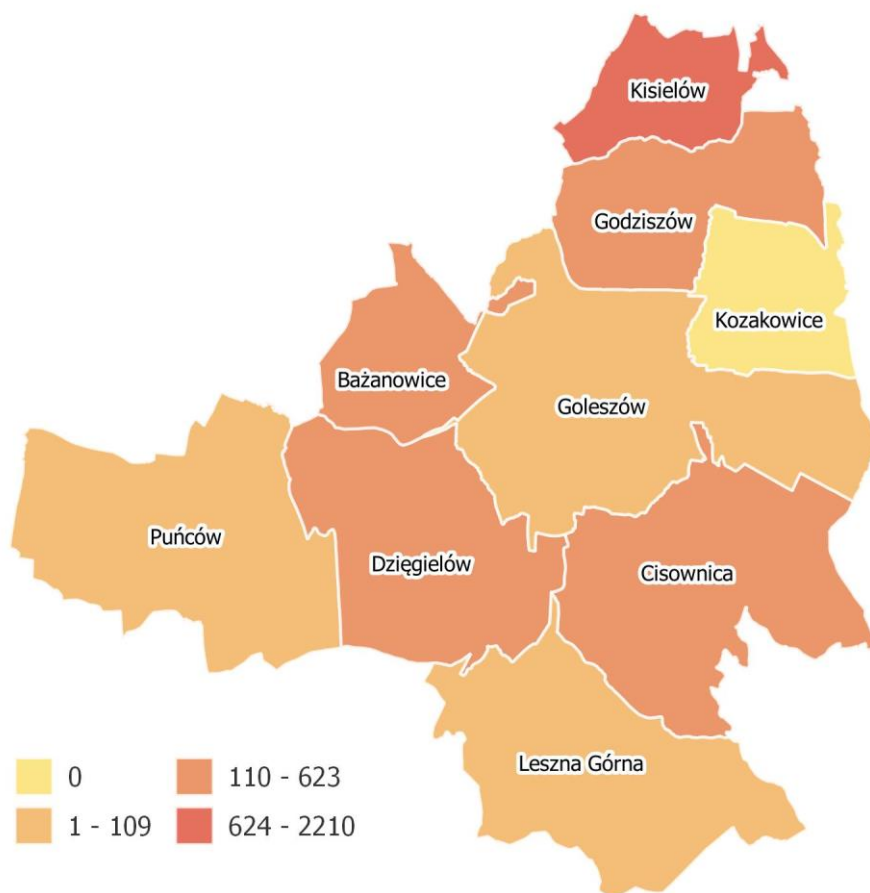
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Goleszowie

Rysunek 9 Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców

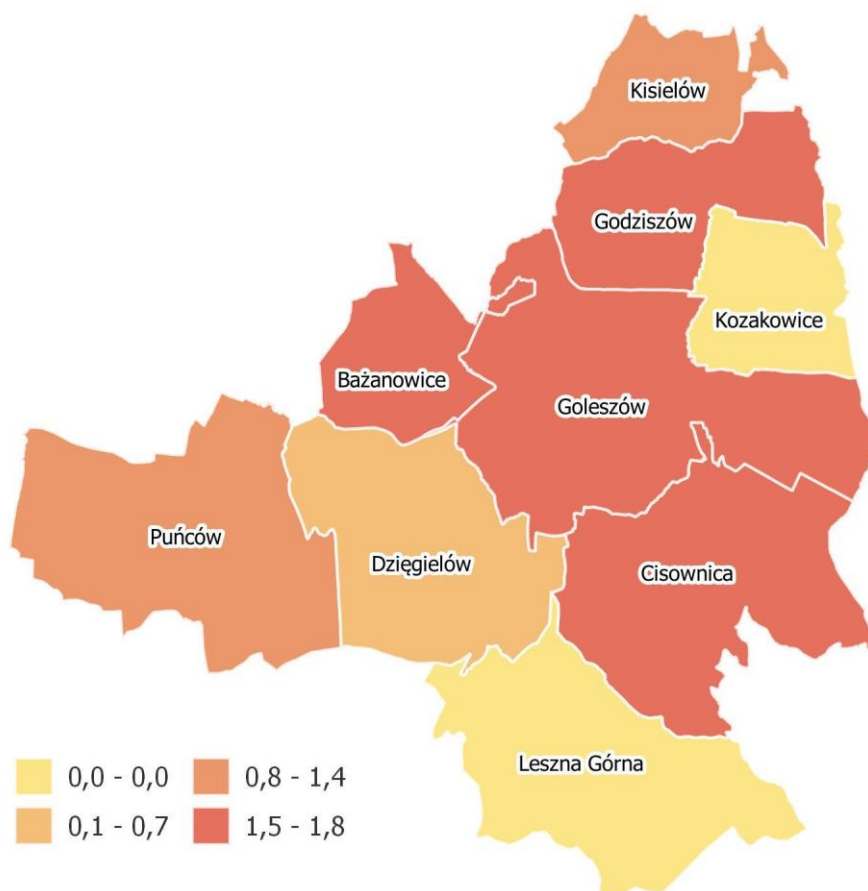
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 10 Liczba usług opiekuńczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11 Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Kolejną zmienną, silnie korelującą ze zjawiskiem ubóstwa jest liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym. Zjawisko bezrobocia implikuje niekorzystną sytuację materialną rodzin i niepożądane zachowania społeczne. W 2019 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie zarejestrowanych było 316 osób bezrobotnych z gminy Goleszów, co stanowiło 2,5% mieszkańców gminy. Wskaźnik bezrobocia obliczony na podstawie liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym wyniósł 4,15 dla całej gminy, co stanowi relatywnie wysoki wynik. Należy podkreślić, że w przypadku gmin wiejskich, często bezrobociu rejestrowanemu towarzyszy tzw. bezrobocie ukryte, które w szczególności dotyczy rodzinnych gospodarstw rolnych, w których zatrudnienie znajdują domownicy rolnika, co nie znajduje ekonomicznego uzasadnienia w rzeczywistości. Najgorszą sytuację w zakresie bezrobocia odnotowano w Cisownicy, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 6,01. Wartość ta znacznie odbiega od wartości wskaźników w pozostałych obszarach. Zaraz za Cisownicą, problem bezrobocia diagnozowany jest również w Puńcowie (4,79) oraz Bažanowicach (4,22). Z kolei, najkorzystniejszą sytuację zdiagnozowano w Kisielowie (1,89). Za główne czynniki determinujące bezrobocie w gminie uważa się małą mobilność zawodową mieszkańców,

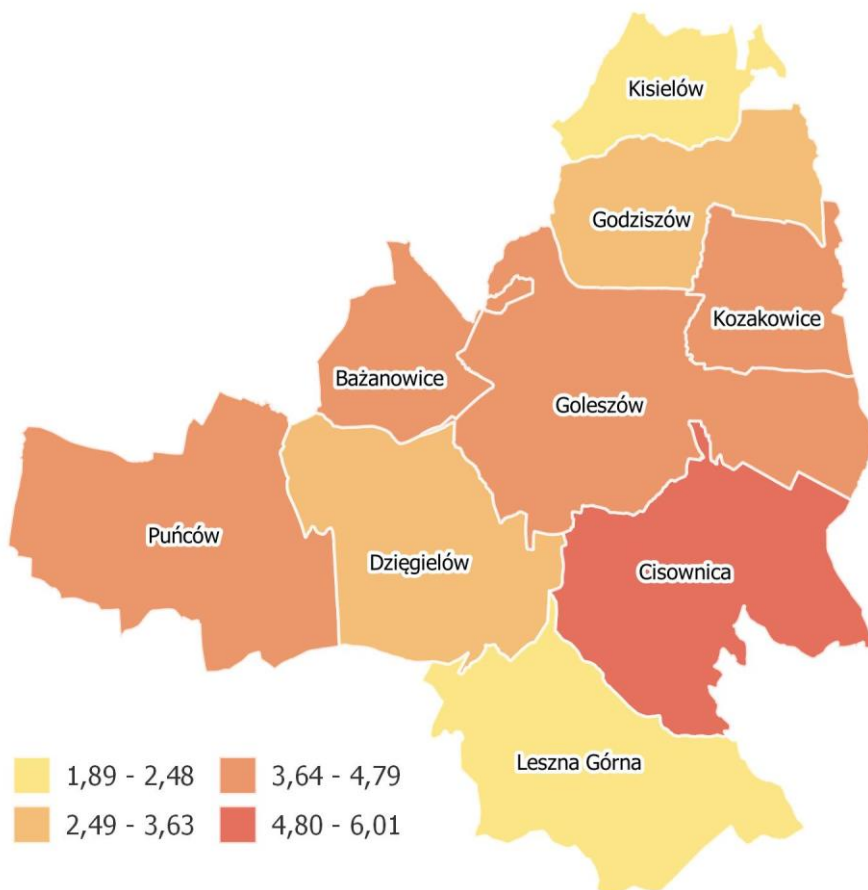
trudności w planowaniu alternatywnej kariery zawodowej, a także postępujące procesy restrukturyzacyjne.

Tabela 9 Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym

Lp.	Obszar	Liczba bezrobotnych	Wskaźnik
1	Bażanowice	31	4,22
2	Cisownica	60	6,01
3	Dzięgielów	29	3,63
4	Godziszów	12	3,38
5	Goleszów	101	4,02
6	Kisielów	8	1,89
7	Kozakowice	18	4,08
8	Leszna Górna	8	2,48
9	Puńców	49	4,79
Gmina Goleszów		316	4,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Rysunek 12 Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne

4.3 Sfera gospodarcza

Duży wpływ na potencjał społeczno-gospodarczy gminy Goleszów ma właściwe kreowanie sfery gospodarczej. Niewielkie zmiany ekonomiczne determinują miejscowy rynek pracy oraz mają istotny wpływ na kierunek i dynamikę procesów zachodzących w różnych sferach życia gminy. W kontekście analizy sfery gospodarczej opierano się na dostępnych źródłach informacji publicznej (rejestr CEIDG). Jak wynika z aktualnych danych CIDG, na terenie gminy Goleszów działa łącznie 849 podmiotów gospodarczych, głównie w sektorze budowlanym, przemysłowym i rolniczym. Zarejestrowanych jest 7 firm zatrudniających powyżej 50 osób. Co ciekawe, mimo statusu gminy wiejskiej, gmina Goleszów posiada niewielu producentów rolnych. Są to małe gospodarstwa rolne produkujące głównie na własne potrzeby. Rolnictwo w gminie jest mało konkurencyjne ze względu na duże rozproszenie małych gospodarstw, co z kolei przekłada się na ich niską efektywność.

Pierwszym ze wskaźników analizy sfery gospodarczej jest liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, która określa poziom aktywności gospodarczej na poszczególnych obszarach gminy. Wartość referencyjna wskaźnika wyniosła 66,28. Najwyższą aktywnością gospodarczą odznaczają się obszary: Goleszów (77,51), Puńców (76,50), Kisielów (69,41), Bażanowice (67,91). Za to najbardziej niekorzystna sytuacja panuje w Lesznej Górnej - wskaźnik wyniósł 36,40.

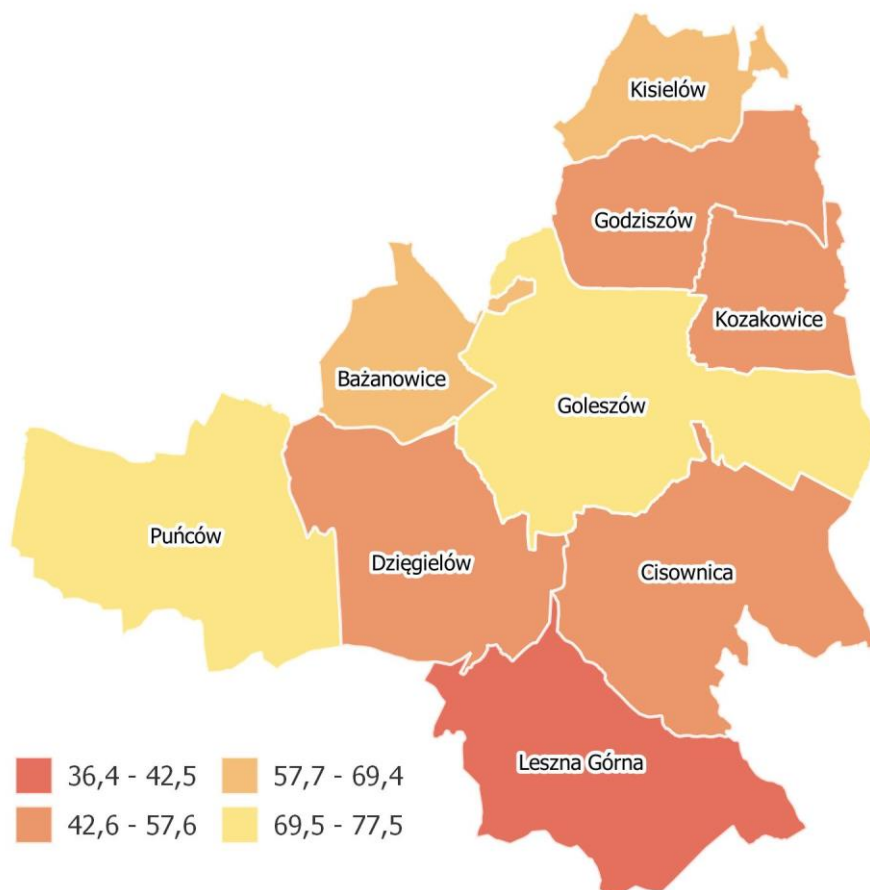
Kolejną zmienną z zakresu sfery gospodarczej jest wskaźnik kondycji lokalnych przedsiębiorstw wyliczony stosunkiem podmiotów nowozarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych, obrazuje także tendencje dotyczące decyzji o wyborze ścieżki przedsiębiorczej bądź całkowitej rezygnacji z tej ścieżki. Wartość wskaźnika powyżej 1, świadczy o pozytywnej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, natomiast wartość poniżej 1 dowodzi o większej liczbie podmiotów dokonujących wyrejestrowania. Ogólna kondycja gospodarcza przedsiębiorstw w gminie jest dość skomplikowana, gdyż finalna rotacja podmiotów gospodarczych uplasowała się na poziomie 0,9, co świadczy o większej liczbie wyrejestrowań z rejestru przedsiębiorcy. Najbardziej niekorzystna sytuacja w tym zakresie występuje na obszarze Puńcowa, gdzie wskaźnik wyniósł 0,3 oraz Lesznej-Górnej (0,5). Z kolei obszarami o najwyższej wartości wskaźnika są: Godziszów (3,0), Dzięgielów (2,0) oraz Kozakowice (1,5).

Tabela 10 Aktywność gospodarcza

Lp.	Obszar	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych	Wskaźnik
1	Bażanowice	84	67,91	3	5	0,6
2	Cisownica	97	57,57	4	7	0,6
3	Dzięgielów	70	51,55	4	2	2,0
4	Godziszów	30	48,47	3	1	3,0
5	Goleszów	333	77,51	21	20	1,1
6	Kisielów	49	69,41	4	4	1,0
7	Kozakowice	41	55,41	3	2	1,5
8	Leszna Górna	19	36,40	1	2	0,5
9	Puńców	126	76,50	2	8	0,3
Gmina Goleszów		849	66,28	45	51	0,9

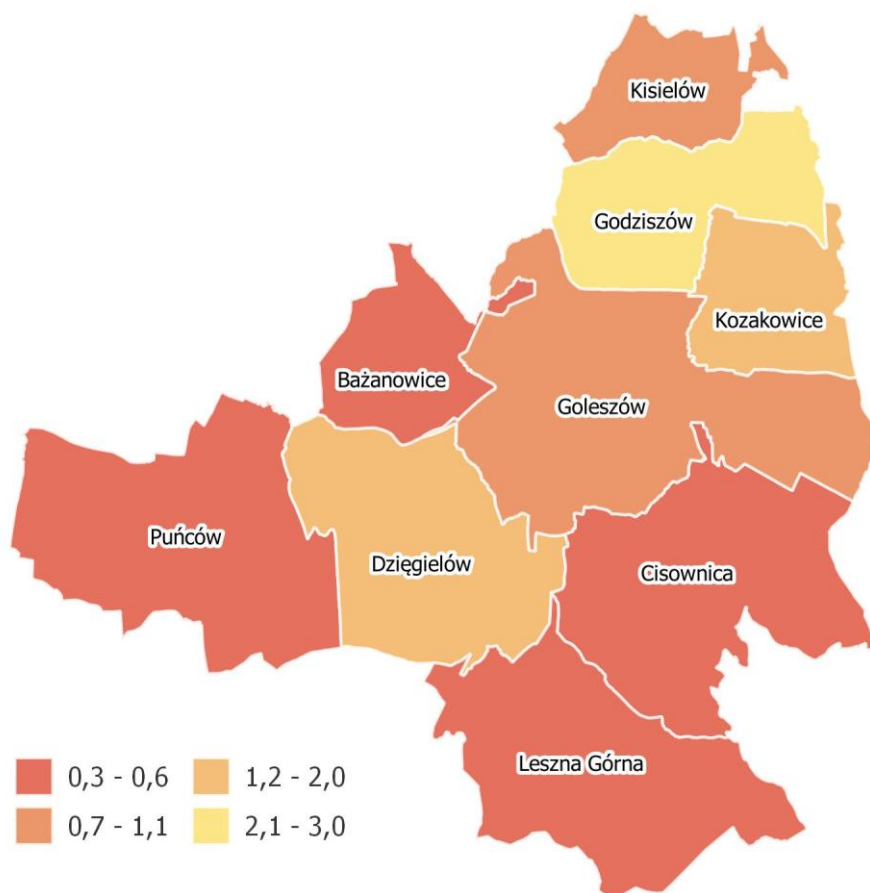
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG)

Rysunek 13 Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 14 Stosunek podmiotów nowozarejestrowanych do wyrejestrowanych

Źródło: opracowanie własne

4.4 Sfera środowiskowa

Na terenie gminy występują liczne formy ochrony przyrody w postaci:

- rezerwat przyrody „Zadni Gaj” w Cisownicy
- park krajobrazowy Beskidu Śląskiego
- obszary Natura 2000: Cieszyńskie Źródła Tufowe i Beskid Śląski
- pomniki przyrody ożywionej – 13 drzew
- stanowisko dokumentacyjne „Jasieniowa”
- użytek ekologiczny „Góra Tuł”
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

W ramach analizy sfery środowiskowej odniesiono się do dwóch kluczowych czynników. Są nimi jakość powietrza atmosferycznego oraz poziom natężenia hałasu.

Jakość powietrza atmosferycznego na terenie gminy Goleszów kształtowana jest przez emisję pyłów i gazów, których źródłem są głównie: niska emisja, emisja niezorganizowana, procesy energetyczne i przemysłowe (których źródła znajdują się poza obszarem gminy - napływ zanieczyszczeń z Republiki Czeskiej). Na terenie gminy nie występuje scentralizowana gospodarka ciepła. Obszar zabudowy mieszkaniowej oraz zabudowa jednorodzinna rozproszona, zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł, opalanych paliwami stałymi – najczęściej węgiel kamienny, miał, drewno, w mniejszym stopniu gazem ziemnym, energią elektryczną. Instalacje indywidualne są jednym z większych emitorów zanieczyszczeń do atmosfery, gdyż lokalne źródła ciepła zazwyczaj charakteryzują się niską sprawnością i brakiem jakichkolwiek urządzeń ochrony atmosfery. W kontekście analizy sfery środowiskowej zmienna dotycząca jakości powietrza atmosferycznego została skwantyfikowana na niskim poziomie, co wskazuje na złą jakość powietrza atmosferycznego w gminie, co w szczególności zostało poparte w badaniu sondażowym wśród mieszkańców. Na różnicę w przestrzennym rozkładzie wskaźnika wpływ miała obecność terenów zielonych, czy obszarów tzw. „wytchnieniowych”, które sublokalnie tworzą pozytywne warunki w kontekście jakości powietrza.

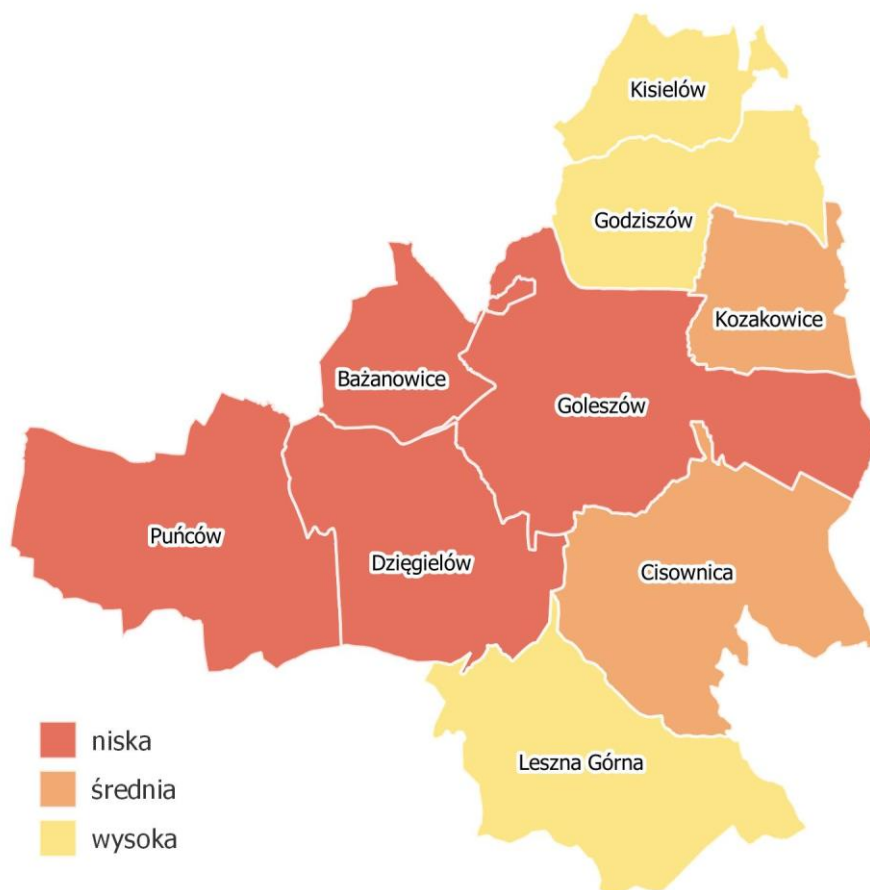
Kolejną zmienną poddaną analizie jest poziom natężenia hałasu. Głównym źródłem hałasu w gminie są środki komunikacji i transportu oraz hałas przemysłowy. Ocena poziomu hałasu uzależniona została od stopnia natężenia ruchu na terenie ciągów komunikacyjnych znajdujących się w gminie. Jak wynika z poniższej tabeli, najgorsza sytuacja panuje wzdłuż drogi powiatowej Cieszyn-Ustroń przebiegającej przez obszary: Goleszów, Bażanowice oraz alternatywnej do niej drogi gminnej przez obszar Dziegielów i Puńców. Ponadto, dużą uciążliwość dostrzega się także w centralnej części gminy. Najkorzystniejsza sytuacja występuje na obszarach peryjeryjnych.

Tabela 11 Wskaźniki z zakresu sfery środowiskowej

Lp.	Obszar	Jakość powietrza atmosferycznego	Poziom natężenia hałasu
1	Bażanowice	bardzo niska	bardzo wysoki
2	Cisownica	niska	średni
3	Dzięgielów	bardzo niska	średni
4	Godziszów	średnia	niski
5	Goleszów	bardzo niska	bardzo wysoki
6	Kisielów	średnia	niski
7	Kozakowice	niska	niski
8	Leszna Górna	średnia	niski
9	Puńców	bardzo niska	średni
Gmina Goleszów		niska	średni

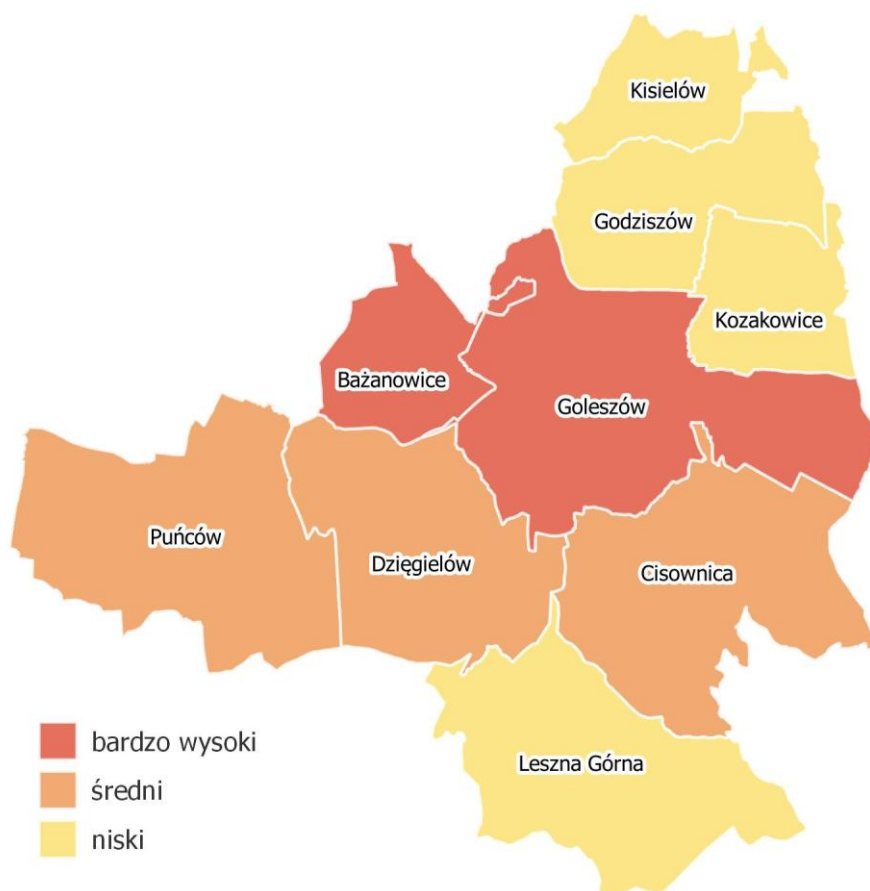
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 15 Jakość powietrza atmosferycznego

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 16 Poziom natężenia hałas

Źródło: opracowanie własne

4.5 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy jest „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Goleszów”, które stanowi podstawę prawną sporządzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy. W Studium wyznaczono główny cel polityki przestrzennej jakim jest: Rozwój gospodarczy przy zachowaniu wyróżniających się walorów środowiska przyrodniczego i warunków zamieszkania. W ramach celu głównego wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Aktywizacja gospodarcza
2. Nowoczesna infrastruktura
3. Atrakcyjne środowisko i ład przestrzenny.

Struktura przestrzenna gminy nie jest zwarta. Obecny układ strukturalny ukształtował się w wyniku wieloletnich procesów historycznych. Realizacja kierunków rozwoju gminy związana jest z jakościowymi i ilościowymi przekształceniami struktury przestrzennej. Dla poszczególnych obszarów ustalono następujące kierunki rozwoju funkcjonalnego:

Tabela 12 Kierunki rozwoju obszarów zgodnie ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Goleszów

Funkcja w hierarchii usług	Prognozowana funkcja	Wyposażenie w infrastrukturę techniczną
Goleszów – wieś gminna ośrodek obsługi lokalne	usługowa mieszkaniowa produkcyjna rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (istniejąca i planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Bażanowice ośrodek obsługi podstawowej	usługowa mieszkaniowa produkcyjna rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Cisownica ośrodek obsługi podstawowej	usługowa mieszkaniowa rekreacyjna rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna, - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Dzięgielów ośrodek obsługi podstawowej	usługowa mieszkaniowa rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Godziszów ośrodek obsługi podstawowej	mieszkaniowa usług sportu i rekreacji rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Kisielów ośrodek obsługi podstawowej	usługowa mieszkaniowa rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Kozakowice ośrodek obsługi podstawowej	mieszkaniowa rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Leszna Górna ośrodek obsługi podstawowej	usługowa mieszkaniowa rekreacyjna rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna (planowana), - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,
Puńców ośrodek obsługi podstawowej	usługowa mieszkaniowa produkcyjna rolnicza	- wodociąg, - kanalizacja sanitarna, - sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna, - sieć gazowa,

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Goleszów

Tereny zainwestowane zajmują w gminie niecałe 13% powierzchni gminy, z czego największy udział mają tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – prawie 39% powierzchni terenów zainwestowanych, a z uwzględnieniem terenów zabudowy zagrodowej, przekształcającej się w tereny zabudowy mieszkaniowej jest to ponad 54% (54,44%). Znaczący udział mają również tereny komunikacji (drogi i kolej). Funkcja ta występuje na 27,17% terenów zainwestowanych. Tereny otwarte to głównie tereny

rolne stanowiące prawie 76% powierzchni terenów otwartych, tereny lasów i zadrzewień to zaledwie niecałe 23% powierzchni terenów niezainwestowanych. Niewielki udział w bilansie terenów otwartych mają tereny zieleni urządzonej i cmentarzy. Stanowią one zaledwie 0,12% powierzchni terenów otwartych.

Do analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano zbiór czynników wpisujących się w zagadnienia związane z urbanistyką, skupiono się głównie na zagadnieniu dostępności do podstawowych elementów infrastruktury oraz usług społecznych.

Pierwszą z omawianych zmiennych jest dostępność terenów zielonych, które stanowią istotny element oceny jakości życia w gminie, spędzania czasu wolnego. Gmina Goleszów charakteryzuje się stosunkowo niskim wskaźnikiem lesistości (lasy i tereny zadrzewione stanowią 19,52% powierzchni gminy). Z punktu widzenia funkcji rekreacyjnej, istotną rolę w gminie odgrywają obszary rolne, które tworzą swoistego rodzaju obszar tzw. „wytchnieniowy” w opozycji do terenów zainwestowanych. W związku z tym, wzięto je pod uwagę w ocenie dostępności do terenów zielonych. Jak wynika z analizy, obszarami o wysokiej dostępności terenów zielonych są następujące obszary: Cisownica, Dzięgielów, Godziszów, Kisielów, Kozakowice, Leszna Górna oraz Puńców. Mniej korzystna sytuacja występuje na terenie obszarów Goleszów i Bażanowice, gdzie z kolei występuje relatywnie wysoki udział terenów zainwestowanych.

Istotną zmienną w ramach sfery przestrzenno-funkcjonalnej jest dostępność komunikacyjna oceniona na podstawie dostępnej infrastruktury drogowej, kolejowej oraz świadczonych usług komunikacyjnych. Przez teren gminy w 2019 r. przebiegało 9 linii autobusowych, których obsługę zapewniały firmy: ZPG WISPOL, DAS Katarzyna Kwiczala oraz Firma Przewozowa „TRANSBUS” Jerzy Cieślar. Wszystkie obszary gminy objęte były w 2019 r. siecią komunikacji autobusowej. Mimo to mieszkańcy (zwłaszcza obszarów peryferyjnych) zgłaszali potrzebę rozszerzenia oferty przez przewoźników. Jak wynika z poniższej tabeli, najmniej korzystnie pod względem dostępności komunikacyjnej oceniono następujące obszary: Godziszów, Kisielów, Kozakowice oraz Leszną Górną. Jednostki te stanowią w dużej mierze obszary otwarte, lasy, łąki i pola, charakteryzuje je mała i rozproszona intensywność zabudowy, co przekłada się także na relatywnie niski poziom obsługi komunikacyjnej. Odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku obszaru Goleszów, gdzie występuje duża koncentracja zabudowy oraz ważnych instytucji. Relatywnie wysoką dostępnością komunikacyjną odznacza się również obszar Bażanowic, przez który przebiega ciąg komunikacyjny o znaczeniu ponadlokalnym. Dostępność komunikacyjną na terenie gminy oceniono jako średnią, podkreślić jednak należy, iż w opinii mieszkańców, połączenia komunikacyjne oraz stan dróg stanowią duży problem gminy.

Kolejnym analizowanym czynnikiem jest dostępność placówek szkolnych i przedszkolnych. Łącznie funkcjonuje ich 11 na terenie gminy Goleszów, są nimi:

- Szkoła Podstawowa w Bażanowicach

- Szkoła Podstawowa w Cisownicy
- Szkoła Podstawowa w Dzięgielowie
- Szkoła Podstawowa w Goleszowie
- Przedszkole Publiczne w Goleszowie z oddziałami zamiejscowymi w: Bażanowicach, Cisownicy, Dzięgielowie
- Przedszkole Niepubliczne w Kozakowicach Górnych
- Niepubliczne Przedszkole Twórcze „To Tu”
- Centrum Kształcenia Zawodowego w Bażanowicach.

Dostęp do placówek edukacyjnych traktowany jest jako wyznacznik jakości życia, co znalazło potwierdzenie w badaniu sondażowym przeprowadzonym wśród mieszkańców gminy. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek ani edukacja realizowana na poziomie ponadpodstawowym. Najlepszą dostępnością placówek edukacyjnych odznaczają się następujące obszary: Bażanowice, Cisownica, Dzięgielów oraz Goleszów. Z kolei najmniej korzystna w tym zakresie sytuacja panuje na obszarze Godziszowa, Kisielowa, Kozakowic, Lesznej Górnej i Puńcowa.

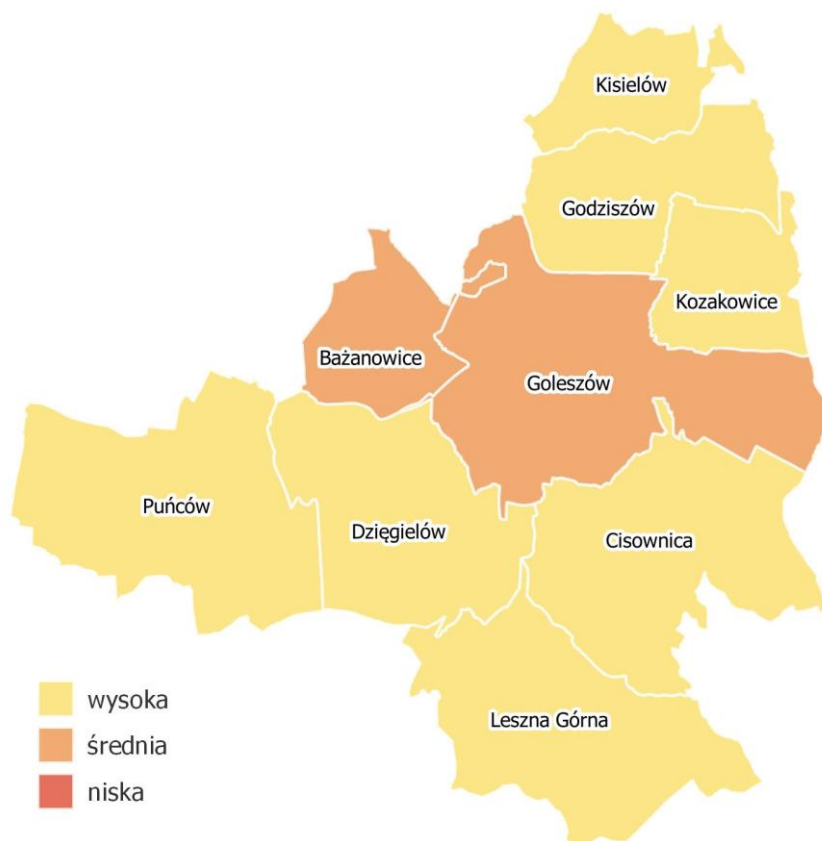
Na podstawie wizji lokalnej oceniono poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu. Ogólna ocena gminy w omawianym zakresie jest niska. Najwięcej negatywnych zjawisk w tej kategorii zaobserwowano na obszarze Goleszów, gdzie dochodzi do istotnych przeobrażeń przestrzenno-funkcjonalnych z uwagi na dużą koncentrację różnego rodzaju usług społecznych. Przyczyną takiego stanu jest nierównomierny rozwój obszaru, skrzyżowanie głównych szlaków transportu drogowego, występowanie dużego zainwestowania w ścisłym centrum gminy i w związku z tym brak rezerw przestrzennych na rozwój infrastruktury technicznej, komunikacyjnej.

Tabela 13 Wskaźniki z zakresu sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Lp.	Obszar	Dostępność terenów zielonych	Dostępność komunikacyjna	Dostępność placówek szkolnych i przedszkolnych	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu
1	Bażanowice	średnia	wysoka	średnia	niski
2	Cisownica	wysoka	średnia	średnia	niski
3	Dzięgielów	wysoka	średnia	średnia	niski
4	Godziszów	wysoka	niska	niska	średni
5	Goleszów	średnia	wysoka	średnia	bardzo niski
6	Kisielów	wysoka	niska	niska	średni
7	Kozakowice	wysoka	niska	niska	średni
8	Leszna Górna	wysoka	niska	niska	średni
9	Puńców	wysoka	średnia	niska	niski
Gmina Goleszów		wysoka	średnia	niska	niski

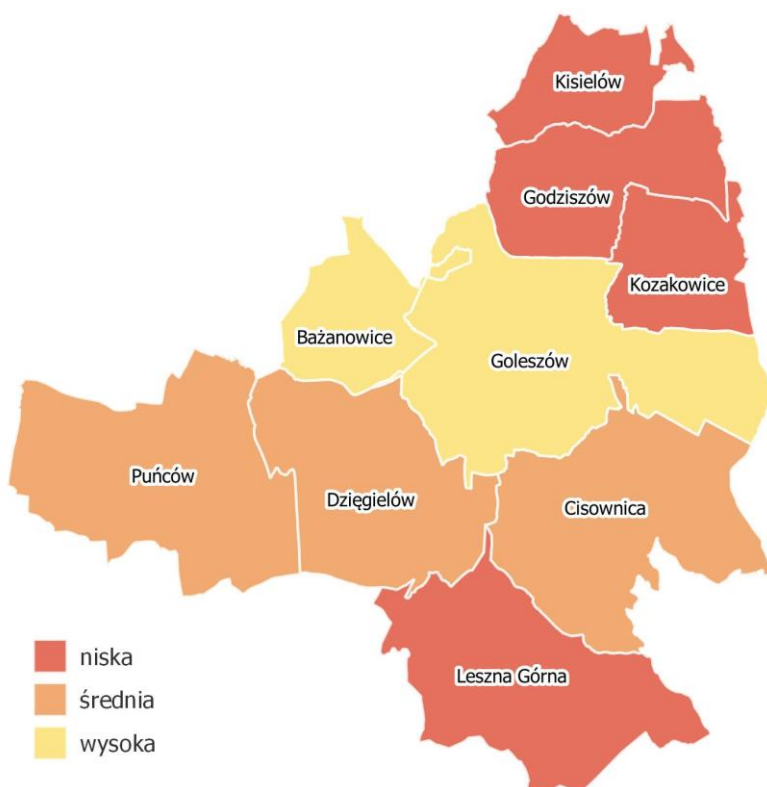
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 17 Dostępność terenów zielonych

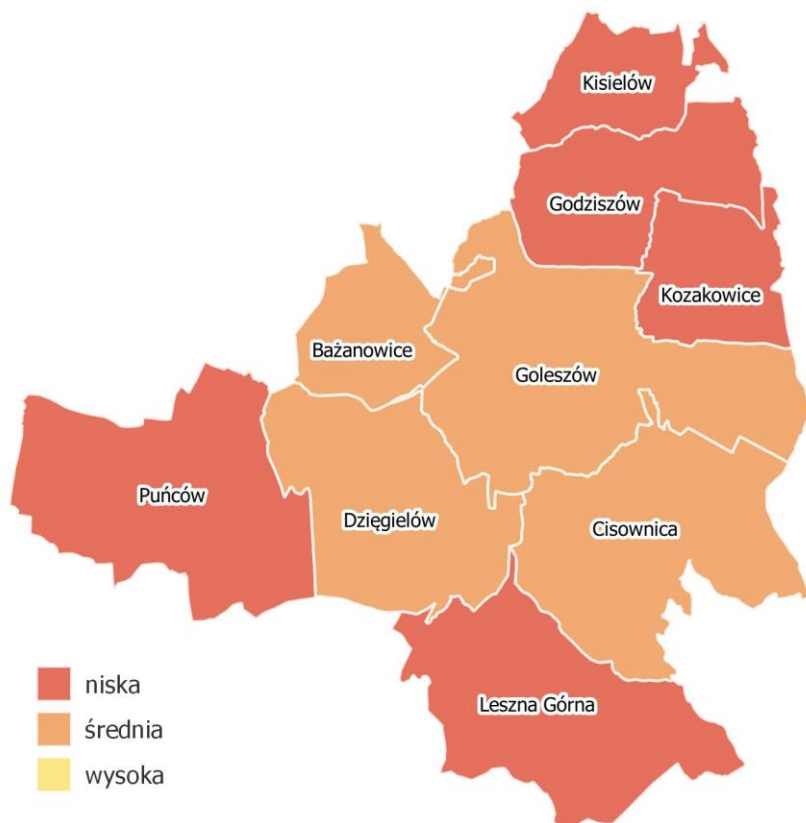
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 18 Dostępność komunikacyjna

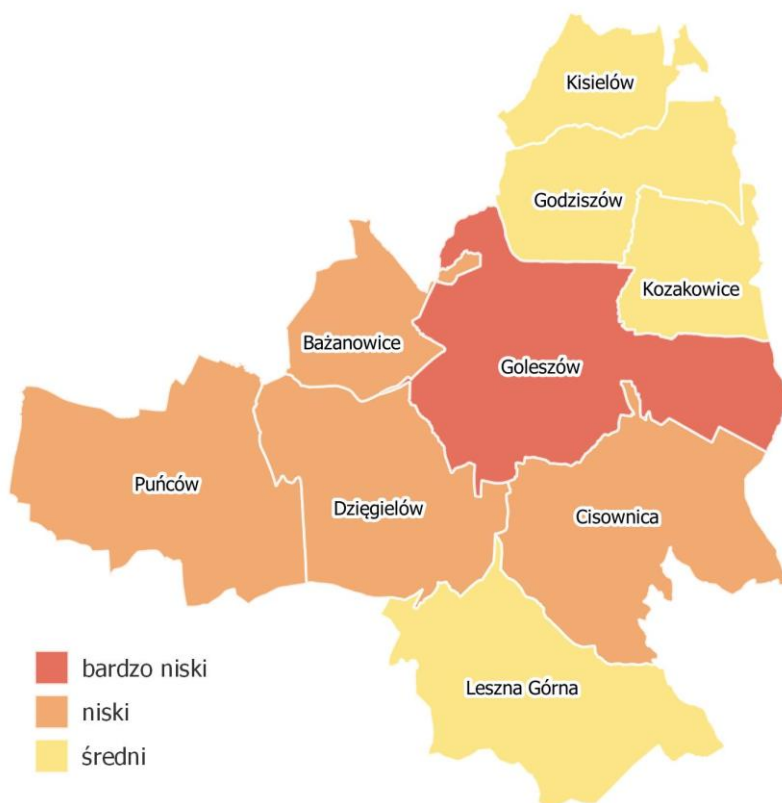
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 19 Dostępność placówek szkolnych i przedszkolnych

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 20 Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu

Źródło: opracowanie własne

4.6 Sfera techniczna

W zakresie sfery technicznej na terenie gminy dostrzega się duże deficyty. Stopień zwodociągowania poszczególnych obszarów na terenie gminy jest zróżnicowany, wynika to z faktu, iż część mieszkańców woli korzystać z przydomowych ujęć wody, z drugiej natomiast, część obszarów gminy nadal pozostaje niezwodociągowana. W 2019 r. do sieci wodociągowej w gminie podłączonych było 2 636 budynków. W przypadku sieci kanalizacji sanitarnej sytuacja przedstawia się zdecydowanie gorzej. Sieć kanalizacyjna obejmuje tylko obszar Puńcowa, Cisownicy i Goleszowa Równi. Na koniec 2019 r. łączna długość sieci kanalizacji sanitarnej w gminie wynosiła 46,90 km, do sieci podłączone były 752 budynki. Niektóre rejony gminy pozostają stale niedoinwestowane, co determinuje zły stan części budynków publicznych i mieszkalnych oraz przestrzeni wokół nich. Powyższe wskazania wpłynęły na określenie wskaźnika pozwalającego na ocenę sytuacji w sferze technicznej, którym jest poziom degradacji infrastruktury technicznej. Wskaźnik powstał w oparciu o wizyty studyjne oraz wyniki sondażu wśród mieszkańców. Obszarami o szczególnie wysokim stopniu degradacji infrastruktury technicznej w gminie są Goleszów i Bażanowice.

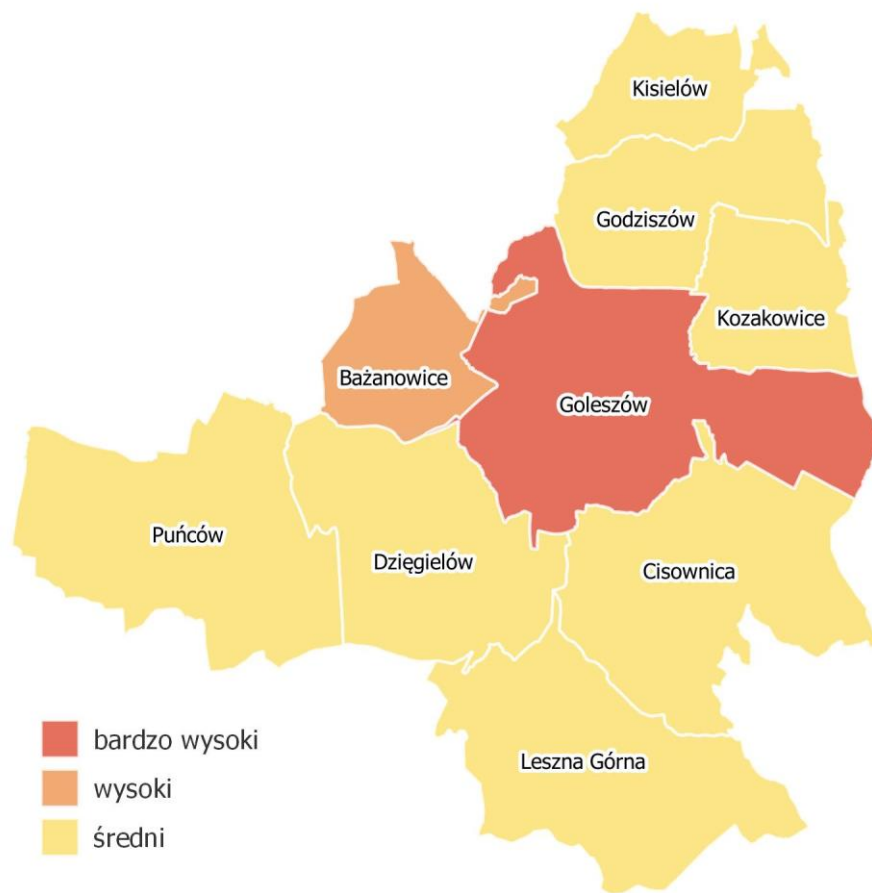
Ostatnią zmienną braną pod uwagę w diagnozie jest jakość dróg na terenie gminy. Poważnym mankamentem drogowego układu komunikacyjnego w gminie jest niezadowalający stan techniczny dróg oraz nienormatywne i zaniżone parametry techniczne (szerokość jezdni, brak wydzielonych poboczy), brak segregacji ruchu pieszego i kołowego, co ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego. Parkingi na terenie gminy zlokalizowane są przede wszystkim przy obiektach użyteczności publicznej i usługowych. Punktowo odczuwalne są braki w ilości i pojemności parkingów, szczególnie w kontekście ważnych wydarzeń i uroczystości. Najgorzej oceniono stan infrastruktury drogowej w Goleszowie, Bażanowicach, Godziszowie oraz Kisielowie.

Tabela 14 Wskaźniki z zakresu sfery technicznej

Lp.	Obszar	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Jakość dróg
1	Bażanowice	wysoki	niska
2	Cisownica	średni	średnia
3	Dzięgielów	średni	wysoka
4	Godziszów	średni	niska
5	Goleszów	bardzo wysoki	niska
6	Kisielów	średni	niska
7	Kozakowice	średni	średnia
8	Leszna Górna	średni	średnia
9	Puńców	średni	średnia
Gmina Goleszów		średni	niska

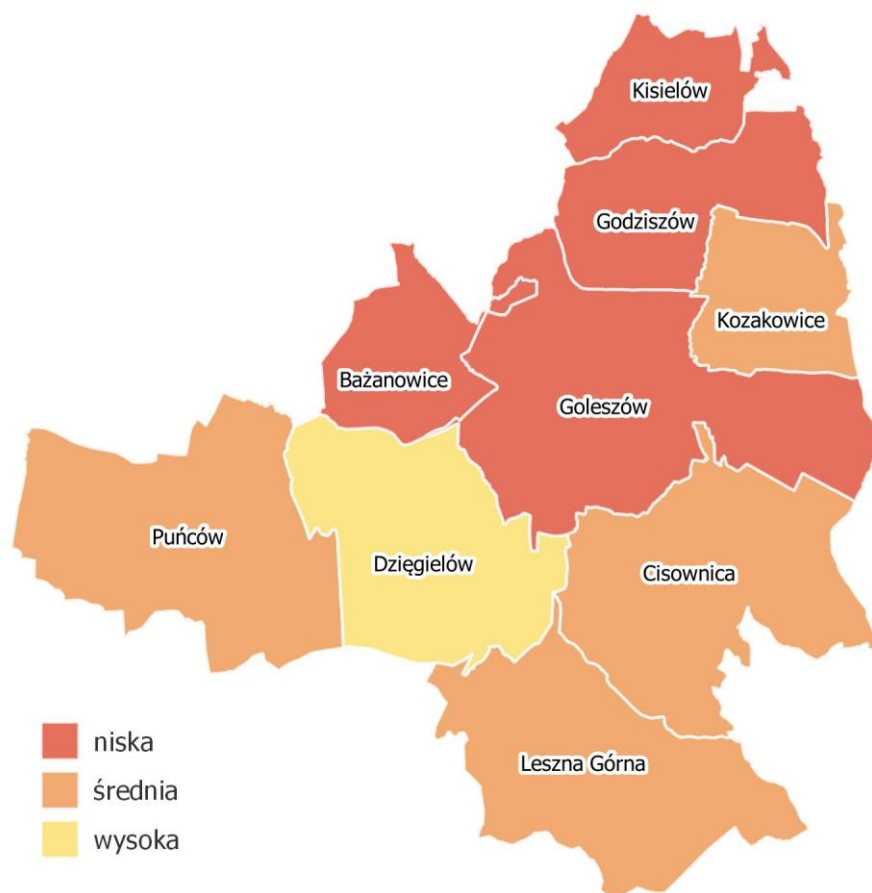
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Goleszów

Rysunek 21 Poziom degradacji infrastruktury technicznej

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 22 Jakość dróg

Źródło: opracowanie własne

4.7 Podsumowanie – wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Przestrzenny rozkład wskaźników ma istotne znaczenie dla delimitacji obszaru zdegradowanego, gdyż w warstwie opisowej nie zawsze czynnik koncentracji jest łatwy do zaprezentowania. Koncentracja zjawisk negatywnych występująca na danym obszarze nie zawsze obejmuje w całości ulice czy miejscowości, dlatego „mapowanie” wskaźników ułatwia obserwację nasilania się zjawiska i jego tendencji przestrzennych. Poniżej zestawiono bilans wskaźników w formie zbiorczych tabel obrazujących poziom natężenia negatywnych zjawisk społecznych w gminie Goleszów. Przyjęta forma prezentacji danych umożliwia ich łatwe porównanie i analizę bazującą na wartościach wskaźników, które następnie zostały poddane normalizacji. Dla każdej jednostki wyliczony został syntetyczny wskaźnik degradacji sfery społecznej, który stanowił podstawę do wyłonienia obszaru kryzysowego. W związku z obowiązującą definicją rewitalizacji wskazaną w ustawie, kryteria społeczne traktuje się jako kluczowe z punktu widzenia delimitacji obszaru zdegradowanego. W ramach analizy skupiono się łącznie na 10 zmiennych obrazujących czynniki związane z kapitałem ludzkim, kapitałem społecznym, poziomem bezpieczeństwa publicznego, pomocą społeczną oraz bezrobociem. Analiza czynników społecznych determinujących konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych pokazuje, że terenem szczególnie problemowym, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska społeczne i występuje zagrożenie ich nasilania i rozprzestrzeniania się jest w szczególności obszar Goleszów, gdzie odnotowano najwyższy syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej, wynoszący 2,84.

Tabela 15 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości wskaźników

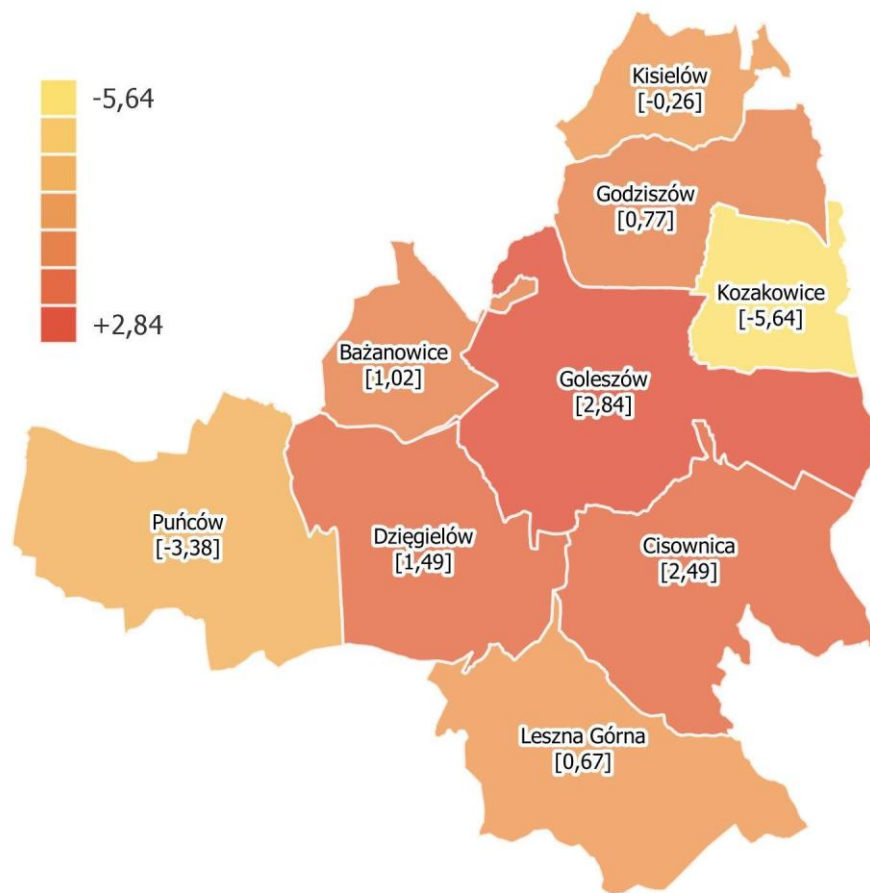
Lp.	Obszar	Liczba ludności	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców wieku przedprodukcyjnym	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba usług opiekuńczych na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1	Bażanowice	1 237	8,1	1,6	103	4,0	3,2	18,6	1 051,7	229,6	2,4	4,22	1,02
2	Cisownica	1 685	-0,6	-5,9	115	1,8	2,4	5,3	1 161,4	284,9	1,8	6,01	2,49
3	Dzięgielów	1 358	0,0	2,2	143	5,2	1,5	5,2	1 077,3	623,0	0,7	3,63	1,49
4	Godziszów	619	1,6	-16,2	106	4,8	1,6	3,2	1 061,4	201,9	1,6	3,38	0,77
5	Goleszów	4 296	-3,3	-0,5	123	2,6	4,4	11,4	489,3	90,3	1,6	4,02	2,84
6	Kisielów	706	0,0	-1,4	99	2,8	0,0	0,0	2 211,0	2 209,6	1,4	1,89	-0,26
7	Kozakowice	740	1,4	21,6	87	2,7	5,4	5,4	314,9	0,0	0,0	4,08	-5,64
8	Leszna Górna	522	-3,8	9,6	136	5,7	1,9	5,7	1 839,1	109,2	0,0	2,48	0,67
9	Puńców	1 647	1,2	2,4	95	1,2	3,6	3,0	258,7	71,6	1,2	4,79	-3,38
Gmina Goleszów		12 810	-0,2	0,5	114	3,0	3,2	8,0	832,16	301,2	1,3	4,15	
Średnia			0,5	1,5	111,7	3,4	2,7	6,4	1 051,6	424,5	1,1	3,8	
Odchylenie standardowe			3,4	10,3	19,0	1,6	1,7	5,5	658,1	693,6	0,7	1,2	

Źródło: opracowanie własne

Tabela 16 Podsumowanie analizy obszarów - sfera społeczna – wartości zestandaryzowane

Lp.	Obszar	Liczba ludności	Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym na 100 mieszkańców wieku przedprodukcyjnym	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Liczba zdarzeń drogowych na 1000 mieszkańców	Liczba udzielonych świadczeń na 1000 mieszkańców	Liczba usług opiekuńczych na 1000 mieszkańców	Liczba ofiar przemocy na 1000 mieszkańców	Liczba bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym	Syntetyczny wskaźnik degradacji
1	Bażanowice	1 237	-2,20	-0,01	-0,47	0,39	0,34	2,22	0,00	-0,28	0,72	0,32	1,02
2	Cisownica	1 685	0,32	0,72	0,16	-1,04	-0,18	-0,20	0,17	-0,20	0,95	1,79	2,49
3	Dzięgielów	1 358	0,15	-0,07	1,65	1,09	-0,72	-0,23	0,04	0,29	-0,54	-0,16	1,49
4	Godziszów	619	-0,32	1,71	-0,33	0,90	-0,64	-0,58	0,01	-0,32	0,72	-0,37	0,77
5	Goleszów	4 296	1,10	0,19	0,59	-0,55	1,05	0,91	-0,85	-0,48	0,74	0,16	2,84
6	Kisielów	706	0,15	0,28	-0,69	-0,38	-1,61	-1,17	1,76	2,57	0,43	-1,61	-0,26
7	Kozakowice	740	-0,24	-1,95	-1,32	-0,46	1,64	-0,19	-1,12	-0,61	-1,58	0,20	-5,64
8	Leszna Górna	522	1,26	-0,78	1,26	1,46	-0,46	-0,13	1,20	-0,45	-1,58	-1,11	0,67
9	Puńców	1 647	-0,21	-0,09	-0,87	-1,40	0,58	-0,62	-1,20	-0,51	0,15	0,79	-3,38

Rysunek 23 Syntetyczny wskaźnik degradacji w zakresie sfery społecznej

Źródło: opracowanie własne

Dodatkową przesłanką, która została wzięta pod uwagę w wytypowaniu obszaru zdegradowanego były oceny w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). Przeprowadzona analiza sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej oraz technicznej, z punktu widzenia rewitalizacji ujawnia zasadnicze problemy, jakimi dotknięte są poszczególne obszary gminy Goleszów. Analiza czynników potwierdziła, że wysokim poziomem zdegradowania charakteryzują się te obszary, które dotknięte są problemami społecznymi, co oznacza konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych na każdej płaszczyźnie, aby proces rewitalizacji mógł okazać się skuteczny. Zaprezentowane w układzie przestrzennym wskaźniki z zakresu pozostałych sfer, jednoznacznie wskazują, że w odniesieniu do jednostek porównawczych, obszar zdegradowany mieści się w granicach obszaru Goleszów – zdiagnozowano w nim 5 problemów o wysokim natężeniu (bardzo niska jakość powietrza atmosferycznego, bardzo wysoki poziom natężenia hałasu, bardzo niski poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu, bardzo wysoki poziom degradacji infrastruktury technicznej, niska jakość dróg - tabela poniżej). Niniejsza diagnoza w sposób bardzo oczywisty wskazała na dużą intensywność problemów o charakterze społecznym, środowiskowym oraz technicznym na obszarze Goleszów.

Tabela 17 Podsumowanie analizy obszarów – pozostałe sfery

Lp.	Obszar	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	Stosunek podmiotów nowozarejestrowanych do wyrejestrowanych	Jakość powietrza atmosferycznego	Poziom natężenia hałasu	Dostępność terenów zielonych	Dostępność komunikacyjna	Dostępność placówek szkolnych i przedszkolnych	Poziom dostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji terenu	Poziom degradacji infrastruktury technicznej	Jakość dróg	Liczba problemów o wysokim natężeniu
1	Bažanowice	1 237	67,91	0,60	bardzo niska	bardzo wysoki	średnia	wysoka	średnia	niski	wysoki	niska	6/10
2	Cisownica	1 685	57,57	0,57	niska	średni	wysoka	średnia	średnia	niski	średni	średnia	4/10
3	Dzięgielów	1 358	51,55	2,00	bardzo niska	średni	wysoka	średnia	średnia	niski	średni	wysoka	3/10
4	Godziszów	619	48,47	3,00	średnia	niski	wysoka	niska	niska	średni	średni	niska	4/10
5	Goleszów	4 296	77,51	1,05	bardzo niska	bardzo wysoki	średnia	wysoka	średnia	bardzo niski	bardzo wysoki	niska	5/10
6	Kisielów	706	69,41	1,00	średnia	niski	wysoka	niska	niska	średni	średni	niska	3/10
7	Kozakowice	740	55,41	1,50	niska	niski	wysoka	niska	niska	średni	średni	średnia	4/10
8	Leszna Górna	522	36,40	0,50	średnia	niski	wysoka	niska	niska	średni	średni	średnia	4/10
9	Puńców	1 647	76,50	0,25	bardzo niska	średni	wysoka	średnia	niska	niski	średni	średnia	4/10

Źródło: opracowanie własne

Rewitalizacja jest kompleksowym procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego poprzez działania, które przede wszystkim obejmują kwestie społeczne, a także gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Rewitalizacja jako proces integrujący interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów i jest procesem wieloletnim.

Z tego względu istotne jest właściwe wytypowanie obszaru zdegradowanego, a później obszaru rewitalizacji, aby można było konsekwentnie przeprowadzić planowane działania. Pełna diagnoza, jaka została przeprowadzona w niniejszym dokumencie, służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów, obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.

Obszar może zostać wskazany jako obszar zdegradowany, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- ❖ gospodarczych (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- ❖ środowiskowych (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- ❖ przestrzenno-funkcjonalnych (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- ❖ technicznych (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar cechujący się szczególną koncentracją wyżej wymienionych zjawisk, na którym gmina zamierza prowadzić rewitalizację z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Wybrane do analizy wskaźniki, omówione i zaprezentowane w układzie przestrzennym jednoznacznie wskazują na obszar Goleiszów. Obszar ten został zdiagnozowany jako obszar zdegradowany w gminie Goleiszów. Jednakże dla precyzyjnego wyboru obszaru rewitalizacji, kluczowe jest wykazanie dokładnych miejsc (rewirów) występowania tych problemów - miejsc o szczególnym ogniskowaniu się problemów.

W tym celu przeprowadzono serię wywiadów pogłębionych z przedstawicielami Urzędu Gminy Goleszów, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie.

Zasięg przestrzenny obszaru rewitalizacji Gminy Goleszów wyznaczony został w oparciu o wnioski wynikające z:

- diagnozy zjawisk kryzysowych w sferach: społecznej, środowiskowej oraz technicznej,
- wizyt studyjnych, w trakcie których zidentyfikowano miejsca i obiekty, które ze względu na swój potencjał rozwojowy zasługują na objęcie działaniami rewitalizacyjnymi,
- wywiadów pogłębionych z przedstawicielami lokalnych instytucji,
- badania sondażowego wśród interesariuszy procesu rewitalizacji,
- analizy aktualnych miejskich dokumentów strategicznych, programowych i planistycznych, w zakresie komplementarności rozstrzygnięć w nich zawartych z możliwymi do podjęcia działaniami rewitalizacyjnymi.

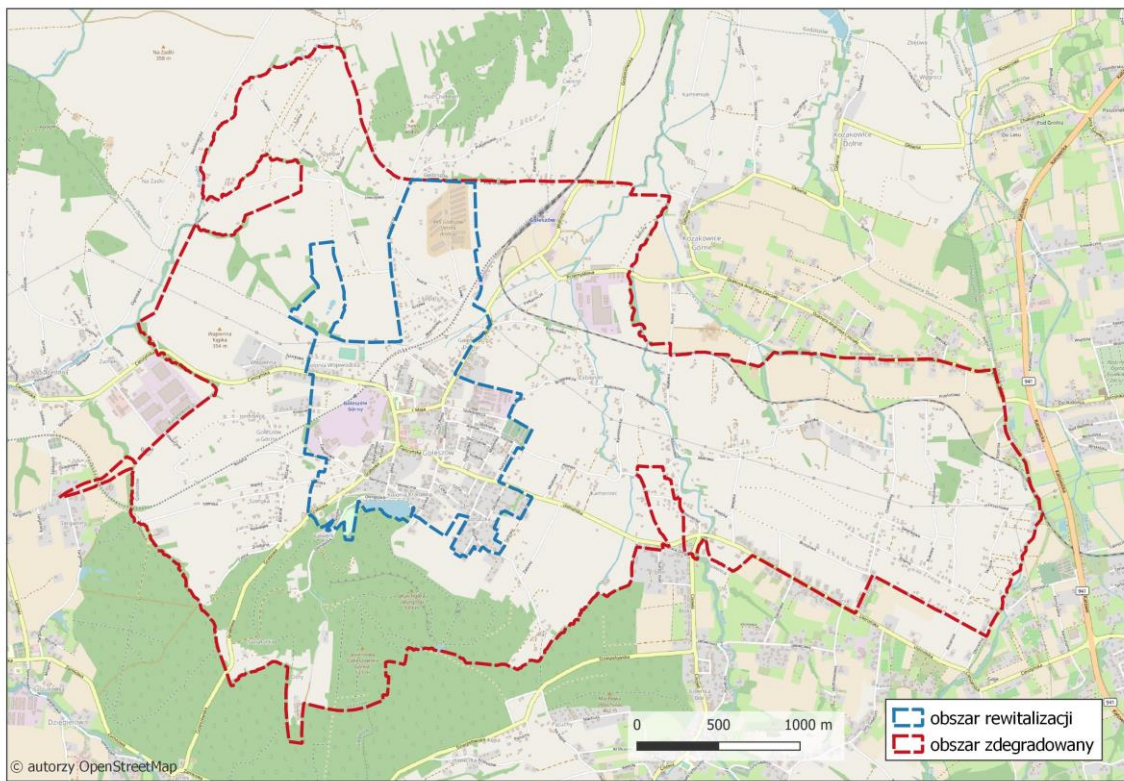
Zgodnie z art. 10 pkt. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców. Wytyczony obszar rewitalizacji spełnia wymagania zawarte w ustawie. Ogólna powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 302,60 ha, co stanowi 4,6% całej powierzchni gminy. Natomiast ogólna liczba ludności zamieszkującej go to 1 760 osób, co stanowi 13,7% liczby ludności gminy Goleszów.

Tabela 18 Zestawienie wskaźników obligatoryjnych

Obszar	Ludność [os.]	% Ludności	Powierzchnia [ha]	% Powierzchni
Obszar zdegradowany Goleszów	4 296	33,5%	1 209,54	18,4%
Obszar rewitalizacji Goleszów - Centrum	1 760	13,7%	302,60	4,6%
Gmina Goleszów	12 810	100%	6 588,50	100%

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 24 Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Goleszów

Źródło: opracowanie własne